Sfarmă-piatră

Nr. 119 - 1938 Director: Al. Gregorian • Redacția și Administrația: București I, Str. Sărindar 16 • Telefon 3-76.05

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ SIBIIU

ANSCHLUSSUL.

Pentru întâia oară în istorie, Germania se întinde dela Marea Nordului și Rhin până la Brenner.

DOSTOIEWSKI ŞI TINERETUL

Prefaţă la cartea lui Stefan Dobra cu acelaş titlu

Ochii, cari vor cădea ca din întâmplare pe paginile acestei cărţi, să nu pregete ; vor descoperi o carte bună în toată puterea cuvântului. Ea ne înfăţişează chipul omului nou, aşa cum l-a proectat geniul lui Dostoiewski în zarea unei omeniri viitoare, mai etnică în adâncul ei, mai creştină în înălţimea ei.

Scriitorul rus fără asemănare în literaturile neamurilor, a fost cunoscut în România din traduceri ciopârţite, care, eliminându-i cugetarea, îi reţineau numai fabulaţia cu aspect superficial de sensaţie. Cititorul dela noi al romanelor lui Dostoiewski, astfel îmbiate, nici nu bănuia că are în faţă un uriaş al spiritului, care, pentru lumea ortodoxă, însemnează cel puţin tot atâta cât Dante pentru catolicismul occidental. Tot astfel, din câmpul mişcării noastre literare nu se ivia nicio preocupare şi niciun studiu care să lămurească însemnătatea covârşitoare a concepţiei religioase a lui Dostoiewski pentru sufletul contimporan.

Iată ce m'a determinat ca, în calitate de profesor ,să închin un curs universitar întreg romancierului rus şi marilor probleme ale vieţii moderne, pe care le ridică literatura sa. Mai mult ca oricare alt scriitor al Rusiei, el e o culminaţie şi un răsărit de eră nouă a gândului : în el se concentrează lumea ideilor ce l-au precedat ; din el porneşte puternicul curent de filosofie religioasă al ruşilor, cari trăiesc astăzi în exil. Cursul meu despre Dostoiewski şi creştinismul rus, inaugurat acum zece ani la Chişinău, l-am reluat după aceea la Facultatea de Teologie din Bucureşti.

Autorul studiului de faţă ne-a fost un eminent student şi cartea sa e rodul unei nobile ucenicii în atelierul universitar.

Pentru plugar nu e bucurie mai mare decât aceea de a-şi privi holdele bogate, ridicate din sământa îngropată, iar pentru dascăl nu e alta mai înnaltă decât aceea de a-şi vedea învăţătura multiplicată de spiritele de elită, care l-au urmat. Personal, nu cunosc regretul de-a fi vorbit în vânt ca dascăl. In rafturile Facultăţii de Teologie din Bucureşti zac încă o seamă de lucrări manuscrise ale unor foşti studenţi, de-o remarcabilă valoare ştiinţifică şi literară, care ar putea spori cultura noastră teologică, dacă n'ar lipsi posibilităţile de tipărire. Iar militantismul ortodox în forma scrisului periodic, îşi adaugă mereu condeie noi, ivite pe rând din zbuciumatul anonimat studenţesc. Ceeace am visat şi am preconizat cu ani în urmă : o falangă de scriitori pătrunşi de adevărul ortodox, cari să facă apoi din el nota dominantă a vieţii noastre intelectuale, începe să prindă consistenţă reală, şi nu mă îndoiesc o singură clipă de ceeace va fi mâine.

Pentru publicul cărturăresc, care manifestă o simpatie tot mai largă şi un interes tot mai viu de concepţia religioasă a lumii şi-a vieţii, ortodoxia e încă foarte insuficient cunoscută. Marile şi luminoasele sale izvoare de idei, în stare să adape exigenţele oricărei minţi, sânt ca şi pecetluite. Literatura teologică, atâta câtă o avem, construită după un anume tip cam învechit, a rămas restrânsă în cercurile de specialitate, ca în lacuri stătătoare, neisbuind să se reverse peste sufletul care caută orientare. E necesară o schimbare de metodă, o strălucire a formei, o sensibilitate fragedă, care să sufle poleiul actualităţii peste o doctrină eternă cu Dăruitorul ei, dar vibrantă de viaţa oricui s'apropie de ea. Tradiţia milenară a scrisului ortodox, e o splendoare literară mereu reînnoită în forma ei omenească în care s'a turnat un fond divin. Din punctul acesta de vedere, sfinţii Părinţi sânt sfinţii artişti ai Bisericii noastre. Frumuseţea e înnainte de toate mantia de lumină a lui Dumnezeu. Şi, fără îndoială, forţa de o fecunditate nesleită a religiosităţii lui Dostoiewski 'nu s'ar fi afirmat cum se afirmă, dacă geniul lui n'ar fi încarnat-o în formele artei.

Studiul de faţă, care e întâiul de proporţii mai mari, ce i se închină în limba românească, ni-l înfăţişează pe Dostoiewski dintr'o anume latură a complexei şi vastei lui personalităţi — aceea de pedagog creştin. Analist al păcatului omenesc până în besnele lui infernale, uriaşul romancier e totdeodată vizionarul unui Paradis lăuntric al iubirii, pe care îl crede posibil printr'o creştere profund ortodoxă a noilor generaţii. Ideea de om nou, înţeleasă astăzi în feluri contradictorii, pentru el nu însemnează altceva decât ideea regenerării prin Biserică. Precum lumea se reînnoieşte biologic prin copii, tot astfel se poate regenera spiritual prin ei, cari oferă lui Hristos o inimă pură de orice întinare.

Această puritate, Dostoiewski n'o înţelege ca pe un absolut ; dacă ea există în noul născut, poate totuşi degenera în adolescent şi se poate îndrăci în bărbat, — precum se poate menţine şi poate înflori până la sublimitatea sfinţeniei. Căci fiinţa umană e fundamental liberă şi, prin aceasta, deopotrivă de capabilă de iad sau de raiu. In sus sau în jos, dimensiunile spirituale ale omului merg până la divin sau până la satanic. In literatura universală, niciun alt scriitor n'a suspinat mai adânc după lumina raiului, fiindcă niciunul nu s'a îngrozit mai tare de abisul infernal al păcatului. Această perspectivă eminamente creştină din care el consideră pe om, îl apropie pe Dostoiewski de Dante, dar îl şi deosebeşte. Pentru Dante, raiul şi iadul sânt, ca să ne exprimăm astfel, perspective exterioare omului, care încep dincolo de hotarul morţii. Pentru Dostoiewski ele se deschid înlăuntrul omului actual. Poetul catolic le vede ca existenţe eshatologice ; romancierul ortodox, ca existenţe psihologice, ca realităţi imanente mai înnainte de-a fi transcendente. Raiul e iubirea universală; iadul e „durerea de-a nu mai putea iubi".

Lumea în care trăim, deci, până s'o judece definitiv Dumnezeu, poate fi un infern sau un paradis după chipul sufletesc al omului răsfrânt în fapte asupra societăţii.

Dostoiewski nu pare să creadă că paradisul divinei iubiri dintre oameni s'ar putea realiza de către cei în vârstă ; convertiţii se numără pe degete în opera sa literară. Dar crede cu fanatismul fierbinte şi neclintit al profeţilor într'o lume nouă şi profund creştină, coaptă din primăvara neprihănită a copilăriei.

Această credinţă e atât de obsedantă în romanele şi în articolele marelui scriitor, încât din gândurile ce i le-a smuls se poate rotunji un întreg sistem de pedagogie ortodoxă.

Autorul cărţii de faţă i-a răscolit toată opera, culegând cu pasiune elementele acestei pedagogii, subliniind temeiurile lor experimentale şi înfăţişându-le capitol cu capitol în limpezile, documentatele şi sprintenele pagini ce urmează. Lucrarea, care pentru mulţi va fi o noutate, cade cum nu se poate mai oportun.

Cea mai arzătoare problemă a spiritului în Europa contimporană, e tocmai creşterea noilor generaţii în vederea altei ordini mai bune, care să înlocuiască haosul general. Dar concepţiile despre această creştere, sânt atât de opuse cum e ateismul care le domină pe unele opus creştinismului care le inspiră pe celelalte. Pentru cine ar sta în cumpănă între cele două extreme, opera lui Distoiewski are răspunsuri categorice : concepţia ateistă luată drept călăuză în viaţă nu duce decât la catastrofă şi la infernul terestru ; concepţia ortodoxă, însuşită ca o respiraţie firească a inimii omeneşti, e singură în stare să creeze raiul sufletesc al iubirii. Gândirea lui e actuală de parcă astăzi şi-ar articula-o.

In ţara noastră, problema se situează în circumstanţe speciale.

Pe de o parte, grija de generaţia nouă a devenit, în sfârşit, preocupare programatică de stat. O atenţie augustă a binevoit s'o ridice la acest rang.

Pe de altă parte, Biserica noastră, pipăindu-şi firele marilor ei tradiţii, întrerupte o vreme de spiritul reformelor laice, a reintrat în şcoala primară pentru apropierea copiilor de Iisus Hristos.

Problema creşterii religioase, înfrăgezită de aceste noi împrejurări, e încă o problemă ce se discută.

Cartea părintelui Ştefan Dobra pică în toiul acestor preocupări cu glasul de profunde rezonanţe al unui geniu ortodox cum e Dostoiewski. Ideile aduse aici sânt simple şi familiare ca lumina soarelui. Nimic nu e complicat, fiindcă totul e prea firesc. Tocmai din această pricină, ne temem ca nu cumva educatorii să treacă prea repede peste ele, nereţinuţi de laborioasele dificultăţi cu care i-au obişnuit tratatele de pedagogie şi pe care aici nu le vor întâlni. Dostoiewski vorbeşte ca unul, care vede esenţialul, iar esenţialul e totdeauna simplu şi firesc, — din care pricină nu ne prea smulge atenţia. Acei cari, însă, părinţi, preoţi ori dascăli, s'au hotărît cu tot dinadinsul să salveze sufletul neprihănit al copiilor României, dându-i un temeiu şi o ambianţă creştină necesară, vor găsi în această carte secretul misiunii lor fără pereche.

Fiindcă aici nu e vorba de teorii, ci de o sumă de mijloace practice, care se completează unele cu altele pentru a clădi împreună omul lăuntric din rugăciune şi din acţiune, omul lăuntric al creştinismului, fără care nu se poate concepe omul nou, căutat cu atâta înfrigurare de epoca noastră.

O mare greşală, în care nu puţini cădem, e aceea de a socoti religia ca un simplu obiect de studiu printre celelalte, de care individualitatea micului şcolar se cioc nește pe rând ca să-şi descopere „vocaţia", adică aptitudinile pentru o direcţie sau alta în viaţă. In cazul acesta, religia rămâne o simplă materie instructivă universală în unitatea căreia să se armonizeze toate obiectele de studiu şi, în legătură directă, traducerea practică, foarte practică, a acestei concepţii. In religie ne instruim ca s'o putem deprinde mai adevărat şi mai adânc în faptă. O învăţăm ca s'o trăim. Şi n'o trăim decât în rugăciune, care este expresia cea mai fierbinte a dragostei de Dumnezeu, şi în faptă, care este expresia cea mai reală a dragostei de oameni.

Acesta e, în câteva cuvinte simple, paradisul lăuntric, pe care vrea să-l realizeze pedagogia ortodoxă a lui Dostoiewski, expusă în cartea de faţă. Experimentând-o cu statornicie pasionată, veţi descoperi ce minune de aderenţe la crezul creştin zac în natura copilăriei. Căci nimic nu e mai aproape de inima lui Hristos ca inima copiilor. Iată ideea de temelie a concepţiei lui Dostoiewski despre creştere şi despre regenerarea omenirii.

Afară de utilitatea-l legată de moment, frumosul studiu al părintelui Ştefan Dobra va găsi, nădăjduiesc, preţuirea dreaptă a cercurilor intelectuale ca întâia evocare în limba românească, vrednică de numele marelui romancier ortodox.

Nichifor Crainic

HOTĂRNICIE

Câmpiile mănoase sunt toate ale noastre,
Ai noştri sunt şi munţii înfăşuraţi de nori
Şi urmele bătrâne de dave şi de castre
Şi râurile line şi larma din vâltori.

Că pe ogorul ţării noi ne trudim — albine —
Cu secerea şi plugul din veac în prag de veac,
Croind destin năprasnic de hărnicii române
Străfulgerat din osul şi mitul geto-dac!

V. Oprescu-Spineni

Anschlussul și teoria forței

Adolf Hitler este executorul testamentar al lui Otto Bismark — spuneam noi într'un articol apărut acum un an chiar în acest loc. Se pare că nu ne-am înșelat.

Cancelarul de fer a prusificat Germania modelând-o în spiritul și disciplina marei tradiții de cazarmă a Prusiei, a unificat-o contopind într'un singur Reich puzderia de statulețe create de Napoleon după principiul „divide et impera" și a murit visînd imperial la Mitteleuropa, pe care el o voia cucerită și organizată langsam aber sicher în cadrul planului de expansiune a pangermanismului, bucată cu bucată, kilometru după kilometru — kilometerpolitic.

După 70 de ani politica lui Bismark si-a găsit continuatorul vrednic de ea în d. Hitler.

Germania și-a desăvârșit prin hitlerism unitatea spirituală și administrativă, iar pangermanismul, care era mai mult un orgoliu istoric, a coborît într'o noapte, din vis, la Linz. In mai puțin de cinci ani, Hitler a făcut din germanii înfrânți și anarhizați un alt popor, o națiune armată, disciplinată și fanatizată și dintr'o utopie diafană, o țară de proporții uriașe cum n'a fost Germania niciodată dealungul istoriei : dela Rhin și Marea Nordului, la Brenner.

Anschlussul era pentru el o mare idee fixă. Cine a citit „Mein Kampf" știe că imaginea Austriei revine aci ca o obsesie la fiecare pagină. Uneori în această carte scrisă în temniță, ea e casa părintească dela Braunau am In ca cerul ei albastru și nostalgia copilăriei libere, alteori e poesia Tirolului dela Salzburg, sau cei cinci ani de groaznică mizerie vieneză, când învață arhitectura, marile injustiții sociale, ura contra habsburgilor, legile rassismului și primele teorii antisemite. Niciodată n'a uitat de unde vine. „Bavarez de sânge, dar politicește austriac", cum scrie însuși, Adolf Hitler vedea chiar în starea lui civilă o mare nedreptate care era și nedreptatea nației germane, împărțită arbitrar în două state deosebite și nu odată ostile în veacurile trecute.

Dar bavarez și austriac înseamnă deopotrivă german. De aceea nu-i fu greu să descifreze în acest capriciu al soartei predestinarea sa imuabilă de a uni într'o zi Austria cu Bavaria și cu tot restul Reichului german.

După ce a dărâmat monstruoasa constituție dela Weimar și după ce a distrus dictatul dela Versailles, Hitler nu s'a mai îndoit niciun moment că va termina foarte curând și cu cel dela Saint-Germain. Stăpân al unei Europe lașe, n'ar fi fost ridicul pentru un veritabil urmaș al prințului Bismark să piardă cadența norocului, care e cel mai bun aliat al omului îndrăzneț ? Când mai găsia dânsul condițiuni atât de prielnice unei lovituri de forță : o Franță fără guvern și care își caută linia destinului sub comanda d-lui Blum, o Anglie indiferentă la crizele de pe continent, o Italie prea mult angajată în Mediterana, în Libia, în Etiopia, în Spania și foarte puțin dispusă să-și ia noi sarcini, și o Rusie în deconfitură, aproape toată trădusă în fața tribunalelor populare și macerată de răscoale, conjurații, execuții și trădări!

Destinul lui Adolf Hitler vine poate din zonele walhallice ale vechei magii germane, din mitul siegfridian, în orice caz de dincolo de logică și înțelegere. Băiat de vameș și apoi Führer al unui mare imperiu, plecând din Braunau ca un vagabond ca să revină pe urmă în Austria ca un Napoleon teuton în fruntea trupelor, primit de șase milioane de germani în delir, în mijlocul unui continent care a rămas incremenit în extaz și în lașitate, ca să împlinească visul atâtor împărați și regi, dela Carol cel Mare până la al doilea Wilhelm, este într'adevăr o ascensiune inexplicabilă cu mijloacele obișnuite ale înțelegerii. Deslegarea acestui mister din care crește curajul și mitul hitlerian, n'o poate încerca decât acela care, dincolo de luciditate, știe să asculte vuetele lumii și încantațiile primitive ale instinctelor ce-și au legile lor suverane. Hitler e produsul acestor puteri obscure. De aceea francezii, mai ales, care sunt mai puțin mistici și mai mult logici, nu vor înțelege niciodată fenomenul național-socialist. Ei vor continua să vadă în Hitler un personagiu burlesc și se vor amuza trăind până la absurd și la catastrofă cu speranța că el se va prăbuși dela o zi la alta. „On leur a dépeint le héros de l'Allemagne comme une fantoche, et ils l'ont cru" — spune cu tristețe marele Bainville.

Acesta este adevărul : francezii și-au subestimat adversarul caricaturizându-l, și de aici toate greșelile Franței : în politica internă marxismul, în cea externă briandismul.

Dacă politicianii dela Paris ar fi văzut pe Hitler nu epigramatic, dar în proporțiile lui gigantești care sunt cele juste, dacă masonomarxismul nu le-ar fi diformat judecata, împingându-i contra Italiei fasciste, singura mare putere europeană cu interese identice cu ale Franței față de Germania. dacă ei nu săvârșeau aceste imense erori. germanii nu ar fi fost astăzi la Viena.

Acuma este zadarnică orice opoziție. Totul e ireparabil. Itinerariul pangermanismului nu mai poate fi răsturnat. Asemenea lucruri. de ce își mai fac unii iluzii? — nu se mai discută și nu se mai interpretează. Se ia act de ele și atât...

Anschlussul este un act de forță. Chiar un act de forță brutală. Firește. Dar să nu uităm un lucru, anume că forța, chiar așa barbară cum pare, nu contrazice morala germană. Dela materialismul senzual al lui Nietzsche, la Bernardhi, la Bluntschli, la Holweg, și până la Bulow și Wilhelm II și acum la Hitler, intreaga cultură și viața germană sunt dominate de această aproape religie a forței. Fie că ea creează dreptul creînd State noui, fie că intră în acțiune „numai ca să sfărâme obstacolul care stă în calea izvorului dreptului", cum zice Bluntschli, ajutând dreptul și impunându-l (cazul anschlussului), forța este trăsătura dominantă a întregei istorii teutone. Forța ordonată a devenit puterea (Macht) și ce este imoral în faptul de a fi puternic ?

Iată dar că și forța poate avea o dialectică morală și chiar în cadrul teoriilor de drept... Resorturile ei sunt în legile biologice ale rassei. Numai din rassele necorupte, țâșnesc isvoare de forță.

Dar asta înseamnă să ne resemnăm în fața loviturei de forță ?

Deloc. Este și o teorie a reacțiunii la forță prin forță. E teoria lui Charles Maurras din „Mes idées politiques":

„S'il n'y a au monde que la force qui vaille, il apparaît indispensable d'être forts".

Cum ? Prin noi și prin alianțe noui. Ce ați spune, de pildă, în conjunctura actuală despre o alianță cu Roma până la realizarea marelui bloc latin ?

Al. Gregorian

Ca Lucifer...

In anul 1930 a apărut la Berlin o extrem de interesantă carte intitulată : „Das Rotbuch der russischen Christenheit", fructul unui grup de personalități de elită din lumea teologilor din diferite țări. Să înșirăm câteva nume : Glubokowsky, Arseniev, Kurt Böhme, Cramer și alții. Toți studiază diferite aspecte — destul de negre — ale Bisericii și vieții creștine în raport cu și mai neagra teroare bolșevică. Din toate aceste studii, în număr de unsprezece, se desprind două idei unitare, care străbat volumul din copertă 'n copertă : întâiu, credința nesdruncinată într'o tumultoasă și răvășitoare renaștere religioasă a poporului rus; și al doilea, teama tuturora că această renaștere în tumult, va deborda fără busolă, hautică, peste autoritatea și dogma bisericii ortodoxe și a ierarhiei ei.

Aceste idei, egal de juste și egal de grave, nu s'au impus atenției noastre în tot atât de egală măsură. Ii era oricui ușor să prevadă că de sub cruzimea cazonă, cu vuet apocaliptic, a nebuniei bolșevice, biserica lui Hristos se va înălța mai curând sau mai târziu, scuturându-se maiestos în lumină, de robia aceasta vânătă, pe care o îndură pentrucă singură a îngăduit-o, căci „chacun de nos actes contient un mystère ; s'il est bon et salutaire, celui de la grâce ; s'il est mauvais, celui de la permission divine du mal, pour un bien 'supérieur". Acestea sunt cuvintele lui A. Garrigou-Lagrange și noi nu dăm alt sens tragediei din Rusia.

Dar nu era la îndemâna oricui să-și dea seama ce imensă primejdie pentru biserică, zace în năvala cu care pietatea rusă se înalță din nou către cer. Căci dacă sub aripa albă a Bisericii pravoslavnice, au crescut atâtea secte și atâtea ciudate concepții în lumea de adâncă cuviosie a poporului rusesc, acum când nimeni și nimic nu mai veghea răsucirea în spre cer a duhului creștin, la ce ne putem aștepta ? Nu ne-ar fi mirat nici o surpriză! Puzderie de secte și de și mai bizare rătăciri religioase, decât înainte, ar fi fost normale pentru oricine.

Și totuși, se pare că nu așa s'au petrecut lucrurile. Dumnezeu pune taine acolo unde omul nici nu bănuește și frânge rosturi, de noi crezute neînfrânte. Se pare anume, că de sub călcâiul cazon al regimului roșu, viața creștină rusească zvâcnește limpede, ortodoxă, luminoasă și vizionară, ca pe Golgota, ca în Evanghelii, ca sub biciul apocaliptic a celor trei crunte veacuri de persecuții primare. Ies din pământ călugări, preoți, ierarhi și-l mărturisesc pe Hristos. Cu tărie, cu înverșunare, cu toată ființa lor înfiptă în veșnicie și în credința unei alte vieți, căreea pintenul stupid, al și mai stupidei noastre vieți pământene, nu-l vatămă; ci dimpotrivă, îi răvășește adâncurile, îi interiorizează străfund flacăra albă care-i tremură pe frunte. Și deschide larg cerul în viziune, cerul, sub semnul căruia curge peste Nistru, încă proaspăt, sânge creștin.

Aceste lucruri sunt astăzi, tot atât de actuale ca și acum douăzeci de ani, când atât de furibund s'a năpustit duhul marxist asupra duhului creștin. Căci iată ce ne spune o revistă parisiană : „La juste parole" (Ian. 1938), între altele : în primele șase luni ale anului trecut, au fost închise 612 edificii religioase. Celebra mănăstire din nordul Moscovei, „Sf. Serghie", odinioară sediul Academiei bisericești, a fost transformată în „Institut superior antireligios".

Deși la 16 Iulie 1932 s'a dat preoților dreptul prin lege să locuiască în Soviete, totuși, o crâncenă și tot mai aprigă prigoană se deslănțuie astăzi impotriva lor.

Dar preoții ruși umblă deghizați din biserică în biserică, din credincios în credincios, care la rândul lor sunt organizați într'o societate ocultă, Béguny, și se întâlnesc tainic prin magazii și grote, unde autoritățile îi urmăresc neobosite.

Să nu uităm însă că tot neobosită e și dragostea acestor martiri ai veacului XX. Neoboseala lor însă va crește până îi va salva. Neoboseala prigonitorilor ? Ii va istovi, până se vor prăbuși. Cu vuet surd și îngrozitor. Ca lucifer!.. Nu auziți?

Și atunci, când în coasta țării noastre ortodoxe se zbate în apocaliptică robie o Biserică ortodoxă, de aproape un pătrar de veac, când acolo a curs sânge creștin, cât poate n'a curs până acum în toată lumea creștină, ce-am învățat? Să trândăvim sub har, ca mâine să gemem în robie? Robia roșie, sau alta, e tot una.

Căci știut este: robia-i grea, dar o merită trândavul. Să ne frângem maua roșie și-i gem crâncen încheturile. Ca să nu se prăvale peste noi, datori suntem să ne trezim, din trândăvia duhului. Ca Neam și ca Biserică. Acum când se poate.

Nițâ Mihai

Indrăsnelile altora şi pilda lor

Europa începe să-şi schimbe configuraţia fără răsboi şi fără vărsări de sânge. Sub ochii noştri ai tuturor, uimiţi de cele ce se intâmplă, se nasc împărăţii, se mişcă teritorii şi se măsoară hotare noi.

Legămintele se calcă, tratatele se rup şi pe deasupra continentului filfiie steagul puterii şi al curajului. E o sfidare asvârlită împotriva anilor de beţie sentimentală şi generoasă şi o revalorificare a forţei care, precum se vede, rămâne principiu hotăritor în destinul popoarelor. Mitul păcii s'a consumat în halucinările unor oameni, care au făcut mai mult pe actorii decât pe bărbaţii de stat, — pentru care s'ar fi cerut măcar un dram de simţ al realităţilor, — iar nevrozele cu care au chinuit sufletul lumii, încep să se lichideze singure, fără concursul lor savant. E o metodă nouă în deslegarea conflictelor, precum foarte nouă este şi atitudinea popoarelor interesate, care se mulţumesc a constata „faptul împlinit" şi abia de îndrăsnesc cu un protest care se referă mai mult la îndrăsnelile de viitor.

Germania a înghiţit Austria dintr'o îmbucătură. N'a mai cerut voe nimănui, dar absolut nimănui! Şi nimeni n'a încercat s'o oprească.

Faptul s'a consumat, iar puterile care garantau independenţa Austriei, l-au constatat, l-au comentat şi s'au resemnat! E drept, altceva nici nu puteau face. In definitiv, să aprinzi lumea pentru a apăra independenţa unei ţări pe care ea însăşi o refuză, ar fi fost o adevărată nebunie!

Ceeace s'a împlinit îi interesează pe austriaci, dar interesează şi puterile garante, fiindcă s'a călcat în picioare o convenţie în care erau angajate cu prestigiul lor şi li s'a nesocotit până la umilinţă rodul în care au stăruit cu o necurmată pasiune. Mai interesează încă viitorul Europei, care va avea de afacе cu o Germanie primejdios de mult întărită şi gata oricând să recurgă la metoda bunului plac, după atâtea prime de încurajare câştigate până acum.

Statele care au sperat în sprijinul altor puteri, în faţa felului de a reacţiona al acestora după actele de curaj şi provocare ale d-lui Hitler, pot înregistra şi ultima desamăgire şi dacă nu e prea târziu, să-şi caute alte mijloace de rezistenţă.

E uşor de priceput la ce se poate reduce ajutorul unor puteri în momentele de surpriză, când ele rămân cu „constatarea faptului împlinit"...

Notăm aceste observaţii, nu pentru a face procesul evenimentelor petrecute în ultimul timp, sau pentru a căuta să ne dăm seama dacă au fost sau nu îndreptăţite, ci pentru a fixa mentalitatea vremii în politica dintre state.

Astăzi, naţiunile, fie că sunt sub regimuri democratice, fie autoritare, sunt profund dominate de egoismele lor. Fiecare îşi socoteşte gesturile după propriul său interes şi e cu neputinţă să se întrevadă spiritul nobil al jertfei pentru cauza altuia. Asemenea preocupări au existat într'adevăr, dar ele au fost numai rostite dela o tribună, unde se practica viciul păgubitor al vorbelor goale, vorbe scump plătite de neamurile naive care le-au ascultat gură-cască, pentru a face decor unor capricii care se exersau în oratorie eftină. Europa a zăcut de febra declamaţiilor pentru a fi pe gustul unor limbuţi înşelători şi astăzi se trezeşte într'o cruntă realitate. Cuvintele de dragoste au rămas acolo cu timpul lor, iar ceeace se afirmă, e legea veşnică a săbiilor ascuţite şi a egoismelor rămase în picioare.

Popoarele care pot face răsboaie, le evită atâta vreme cât nu sunt direct interesate, pentru motivul că pacea trebue salvată cu orice sacrificii. De aceeaş părere sunt şi cuceritorii moderni, când se folosesc de tactica bunelor împrejurări, iar tunurile numai le arată, fără să le pună în funcţiune. Naţiunile mici rămân totuşi expuse, dincolo de aparenţele binevoitoare, să înfrunte cu singurătatea şi puţinătatea lor, eventualele agresiuni. Pe ceeace au înţeles să se bizue, se dovedeşte a fi fost simple himere.

Nu mai există garanţia asigurărilor de onoare, fiindcă, orice s'ar întâmpla cu ele, principalul este să fie evitat răsboiul.

Ş'atunci, trebue căutată în altă parte raza de nădejde şi posibilitatea unei înfruntări. Mentalitatea aceasta de zidire în propriul tău egoism şi de mistică exaltare a oricărei forţe ce te-ar putea înarma, trebue să intre printre condiţiile de viaţă.

Germania fixează acest stil nou şi'n el stă secretul biruinţelor ei uimitoare. Cercetaţi-i înfăptuirile realizate de când se află sub conducerea Fuehrer-ului cancelar Hitler. In toate se afirmă interesul ei propriu; se afirmă sfidând pe ale altora, fiindcă ceeace e în afară de ea, socoteşte că-i este protivnic. Deasupra oricăror condiţii de bună pace şi linişte, stă marele imperativ al rasei germanice cu idealul unei fericiri care, oricât de mult ar fi atinse, niciodată nu va fi socotite îndeajuns. Stă orgoliul puterii fără egal şi sentimentul obârşiei pentru care sunt gata să aprindă lumea. Alţii îşi bat joc de tăria acestui sentiment şi spre a-l nesocoti cu cel mai desgustător cinism, îşi iau angajamentul să probeze că destinele unei naţii sunt independente de obârşia celui care primeşte delegaţia să i le poarte. Şi'n vremea unor asemenea hazlii experienţe, Hitler cucereşte o ţară şi creiază o epocă.

Anschluss-ul e una din consecinţele de neevitat ale rassismului hitlerist. Fără oficializarea acestei doctrine, care a valorificat în sânul germanilor spiritul lor de familie, Anschluss-ul n'ar fi fost posibil, precum se poate dovedi, de altfel, istoriceşte. In ce măsură va dăinui, nu se poate şti, dar realitatea momentului de faţă acordă primatul politicii naţionale, prin care se înţelege o grijă arzătoare pentru ai tăi şi numai pentru ai tăi.

Va trebui să tragem învăţăminte şi noi din modul altora de a lucra. Cu atât mai mult, cu cât proporţiilor noastre le lipseşte puterea de impresionabilitate în afară. Noi facem parte din rândul acelora care poartă osânda unei timidităţi impuse cu sila, sau din vrutul cârmuitorilor de până azi.

Poporul care nu se poate bizui pe propriile sale ţări şi trăeşte cu speranţa pe care i-o dau alţii, poartă un amar destin. Vedeţi, Germania crede în steaua ei, pentrucă alături de alte temelii, şi-a creiat o armată pe care o socoteşte de neinvins. Şi nu e numai atât; mai e şi potenţialul moral, fanatismul orb al credinţelor care-i mână spre linia întâi de cucerire şi afirmare.

Şi totuşi, oricare alt neam, care nu e degenerat sau istovit de moleşală şi somn, se poate ridica pe culmea bărbăţiei lui, când înţelege să-şi urmărească steaua predestinării. La răscrucea pe care o deschide istoria zilelor noastre, nu avem motive de disperare, dar trebue să simţim porunca de a intra în zodia împărăţii noastre.

Am ieşit victorioşi din războі, dar urmele acestei victorii încă nu se văd, pentru ca să le cunoască şi lumea. Trebue să împlinim condiţiile de reprezentare dârză şi onorabilă.

Sunt două căi care ne pot duce aci, fără împlinirea cărora, viitorul n'ar putea să ne fie pe plac:

1. Politica sporului populaţiei româneşti, şi

2. Creerea unui prestigiu luminos în afară prin opere de artă şi de cultură.

E ceeace putem realiza fără să avem nevoe de concursul nimănui, fiindcă stă numai în puterile şi în vrutul nostru. Starea în care ne aflăm azi, e deprimantă din aceste puncte de vedere. Un popor tânăr, de viţă nobilă, robust în toate fibrele făpturii sale şi dăruit cu un pământ cum nu e altul mai binecuvântat, lâncezeşte în mizerie şi-şi subţiază firul vieţii de mâine, fiindcă nu s'a aşezat încă, pe linia propriului său egoism.

Vom arăta în articolele viitoare starea nefericită în care ne aflăm şi ceeace credem că trebue să se facă pentru a ne salva.

Pan. M. Vizirescu

Tristeţea lui Henrik Ibsen

Viaţa dramaturgului norvegian Henrik Iohann Ibsen — dela a cărui naşţere se împlinesc 110 ani în ziua de 20 Martie, — a fost o viaţă tristă, dar bogată în evenimente ca o epopee.

Toată opera acestui cugetător este rezultatul unei experienţe interioare, pe care a trăit-o intens, izolat de lume. Nemulţumit de ticăloşia semenilor săi, Ibsen visa o altă lume, desbrăcată de minciunile şi ipocriziile sociale, căci, după cum afirmă în „Un duşman al poporului": „nici o societate nu poate trăi sănătos, hrănindu-se cu minciuni".

Lumea nouă — conturată în mintea scriitorului — era o lume ideală, demascată de orice pervertire morală, era cea de „a treia împărăţie", care pentru el devenia o tot mai zadarnică strădanie. Condiţiunile de trai erau de-o natură cu totul contrară acestei „împărăţii".

Eroii săi trebuiau să lupte necontenit pentru a atinge culmea eroismului, de unde binele să se reverse asupra societăţii şi să o regenereze.

Dar individul nu va putea singur să realizeze nimic decât în cadrul familiei, care este nucleul social. „Bucuria nu poate fi decât în doi" — mărturiseşte inginerul Borgheim viitoarei sale soţii Asta.

Idealismul, aproape întotdeauna năruit, al eroilor săi, vădeşte adânca tristeţe a norgevianului profund decepţionat de viaţă, pe care a prezentat-o sub atâtea faţete aproape contradictorii, dar cari redau în fond acelaş lucru: singurătatea scriitorului inadaptabil traiului comun, care este prea mult legănat de valurile negre ale minciunii şi desmierdat de surâsul fals al ipocriziei sociale.

Ţinutul în care vieţuesc, mai ales personagiile sale, este de cele mai multe ori un ţinut neguros, aşternut sub cerul nopţilor polare, printre troienele de zădadă, în lumea fiordurilor în care se scaldă apele reci ale mării. De aceea, toţi eroii săi au în caracterul lor ceva din voinţa rece şi neguroasă a mediului.

Ibsen a rămas tot timpul un înfrânt al vieţii, care nu se lăsa deloc modelată după formele morale ale scriitorului. Ea se cerea trăită şi fiecare trebuia să se supună legilor sale fără murmur. Ibsen a înţeles aceasta şi de aceea, asemenea eroilor săi, a trebuit şi el să capituleze, părăsind toate frământările societăţii şi izolându-se într'o lume clădită de eul său, pe care puternica sa individualitate a plămădit-o în minte şi a împodobit-o în vis.

Mircea Muntean

ŢARA DIN BASM

I

Ce ţară este 'n lume în care pruncii cresc
In cântece de leagăn şi 'n basme cu Ilene;
Ce ţară saltă mândră din şesuri şi poeme
Şi-şi tae 'n stei carpatic destin împărătesc?

E ţara minunată unde muncesc ţăranii
— Daci colţuroşi cu cioareci şi bete de arnici —
Purtând în braţ milenii şi vremuri de bejanii,
Ce 'ncrâncenă şi astăzi ponoasele pe aici!

V. Oprescu-Spineni

ELOGIUL SINGURĂTĂȚII

Singurătatea. Iată o artă. Aș fi putut pune în fruntea acestor rânduri un titlu mai cuprinzător, însă mai subiectiv, de pildă : „Arta de a putea fi singur" și n'am făcut-o deoarece am convingerea că astăzi, mai mult decât oricând, singurătatea merită un deplin elogiu. O să încerc să i-l aduc.

Întotdeauna singurătatea a fost privită ca un lucru de care ar trebui să ne temem ; dacă nu de toți oamenii — în orice caz de marea lor majoritate și de cele mai multe ori, noțiunea aceasta implica și o nuanță de sfințenie. Sfinții n'au fost însă întotdeauna singuri, precum nici unii oameni cari au trăit între semeni n'au putut fi împreună cu ei. Iată de ce cred că noțiunea de singurătate nu atrage în mod necesar după ea și pe aceea de sfințenie.

Căci dacă singuri au fos sfinții și mucenicii, nu trebue să uităm că singuri au fost și tâlharii și ocnașii. Și poate că aceștia din urmă au fost mult mai singuri. Dar nu la singurătatea sfinților și nici la aceea a tâlharilor nu trebue să înduim noi oamenii, când mai aproape de noi și numai pentru noi este singurătatea omenească, despre care vreau să aștern astăzi câteva gânduri.

În mersul veacurilor, în cutele istoriei, se ascund atâți mari singurateci, atâți „oameni singuri", încât ar fi și mult prea greu și zadarnică pierdere de vreme să-i înșir aici pe toți. O să vorbesc numai despre aceia care îmi sunt mie mai dragi și mai apropiați, despre aceia a căror singurătate am încercat s'o înțeleg și să mi-o apropii în ceasurile în care nu cunoaștem alt tovarăș, decât lampa care-mi încununa tâmpla și acuma.

Horațiu a fost unul dintre cei dintâi oameni cari au știut să guste singurătatea și să se refugieze în ea, to așa precum flecarii și limbuții vremilor sale se refugiau în petreceri și alergau pe uliți. El a știut să stea lângă cipreși lui și lângă mrumurul lin al apelor și să scoată din duhul solitudinii care-l înconjura, toată poesia aceea „perennius aere", în care a statornicit și-a lăsat acele incomparabile cuvinte : „Odi profanum vulgus....".

Și poate că nu rareori, când alții se îmbătau cu vin de Falern, pe care poetul știa cum să-l guste, și când se pierdeau în goana orelor pe care nici clepsydrele nu le mai puteau înnumăra, marele poet stătea la o parte zâmbind și privind, așa cum îl vede Eulenberg în portretele sale. Chiar dacă Horațiu n'a fost primul om singur (lucru pe care nu l-am afirmat și nu l-am gândit nici o clipă, devremece existase Iov), în orice caz el a fost primul care a știut să dea o expresie și o formă acestei singurătăți.

Un salt cu totul capricios mă duce la un alt mare singuraic, la Diogene. Acesta a știut să-și facă, mai bine decât oricine, un stil de viață din singurătate. Au râs contimporanii săi de „bătrânul nebun" și poatecă mulți oameni de azi strâmbă din nas, gândindu-se la acest mare înțelept. Nici unii dintre aceștia însă nu l-au înțeles, nu l-au putut înțelege. Mie însă îmi place să văd în butoiul în care și-a culcat zilele Diogene, o „monadă cu ferestrele închise", cum a spus Leibniz cu secole mai târziu. Iar ce dovadă mai concludentă ne mai trebue pentru singurătatea sa, decât faptul că a ieșit la lumina soarelui în agoră, cu o lumină aprinsă, ca să caute „un om".

Și au mai fost mulți singuri. Savonarola, Nietzsche, Rilke, Georg Trakl și câți alții, încă....

Dintre toți aceștia mă voiu mai opri numai la Nietzche, pentrucă am putut mai mult să-mi apropiu și să-mi dăruesc singurătatea sa.

Dintre „oamenii singuri", Nietzsche a fost desigur cel mai sguduitor și cel mai înălțat în izolarea lui. A urît și a disprețuit pe oameni, pe cari îi plăcea să-i numească „sclavi" și a închipuit un „Übermensch", acel supraom, care în mod fatal trebuia să fie singur, unic, neavând aderențe cu sclavii. Dar nu numai supra-omul lui Nietzsche este o ilustrare a singurătății ci și cuvântările lui Zarathustra sunt un îndelung șir de trimiteri și de îndemnuri la religia singurătății. Pentru Nietzsche, a fi singur însemna a fi superior ; este și acesta un punct de vedere la care nu am putea însă subscrie întru totul. Căci tot Nietzsche spune că creștinismul e o „religie de sclavi", iar creștinismul predică umilință și smerenie, lucruri care nu se împacă nicidecum cu supra-omul său care tinde să domine și să se impună întregei turme de robi. Dar acestea sunt marginalii la singurătatea lui Nietzsche, care oricum ar fi și oricum s'ar exterioriza, este o singurătate.

Dar să facem un pas înspre noi, să trecem între oamenii dela noi. Vom găsi și aici pe unii cari iubesc singurătatea, dar prea puțini, prea izolați. Aș putea spune că noi fugim de sub aripa solitudinei, că încercăm cu orice preț să evadăm din noi, din izolarea noastră, numai și numai spre a nu fi singuri. Iubim cafeneaua, batem strada, umplem saloanele, tot așa precum urîm cartea sau serile care ar putea să ne afle numai cu noi. Câți oare, dintre noi, vor putea avea superbul curaj, inegalabila noblețe de a putea spune, fără a minți și fără a juca teatru : „Sunt singur !" ? Căci încă este la noi obiceiul de a privi pe oamenii singuri ca pe niște curagioși, ca pe niște nobili îngâmfați, când ei de fapt nu sunt decât EI INȘIȘI, oameni fără mască și fără fard.

Mi-e teamă că s'ar găsi mult prea puțini. Și totuși am în față un mare exemplu : pe Mateiu I. Caragiale. Iată un om care întreg drumul vieții lui a avut destinul dar mai ales tăria de a păși singur. Căci singur a fost el chiar împreună cu Aubrey de Vere, sau în tovărășia trinității Pantazi—Pașadia—Pirgu. El a știut să treacă pe ulițele acestui București numai cu el însuși, cu ființa-i puțin demodată și „mult nobilă", chiar când știa că lumea se înghesuie „la Arnoteni, la adevărații Arnoteni". Sau mai ales atunci. Mateiu I. Caragiale și-a gravat el însuși această singurătate pe seama sa, scriind : „Cave, age, tace", cuvinte care îl definesc și-l așează între marii singuratici.

Aceștia toți au fost însă pilde. Noi putem fi asemenea lor, este numai nevoie să vrem. Căci singurătatea este ca un vin, pe care cu cât îl guști, pe atât îl prețuești mai mult, cu unica deosebire că ea nu te îmbată niciodată, ci dincontră, te conturează și te arată ție însuți, așa cum ești.

Încercați ca atunci când simțiți că oamenii și străzile vă chiamă, să fiți cu voi sau să ieșiți în câmp sau în pădure, unde cerul este cea mai bună tovărășie, căci el nu știe să glăsuiască și totuși înțelege și te mângâie. Încercați să nu pășiți între semeni, mai ales atunci când semenii vă întind mâinile, chemător. Lăsați-i. Cu vremea vă veți cunoaște singurătatea și-o veți prețui, ca pe orice bun neprețuit.

Pentru a nu isca neînțelegeri, cred că ar fi util să deschid o paranteză, lămurind că nu întotdeauna singurătate este egal cu a fi unul și că tot atât de multe ori a fi unul, nu înseamnă a fi singur. Sunt ore în care n'ai putea fi numai tu, ore în care trebue să ei alături de tine un tovarăș de singurătate, (ce paradox adevărat) tot așa precum în alte ceasuri știi că trebue să ei lângă tine pe acelaș om, dar astădată, pentru a nu fi singur. Aici începe geometria nuanțelor și dansul pe-o muchie de cuțit sau pe-o margine de pahar, de care nu trebue să ne ferim, dar pe care trebue să știm să-l facem. Se naște o întrebare : când singurătatea în doi și când tovărășia aceasta ? Răspunsuri se pot da și nu se pot ; nu pot răspunde numai pentru mine și nu pot opta pentru răspunsul celuilalt. Și invers. E vorba numai și numai de nuanța materiei sufletești, dacă e permis să ne exprimăm așa. Iată că închid paranteza.

Ca orice lucru care pare cu desăvârșire greu, singurătatea cere un efort, o sforțare ; dar poatecă acestea sunt numai aparente, devremece ne aclimatizăm cu ea, ba chiar mai mult, odată ce am pătruns în singurătate, odată ce am pătruns spiritul ei, o ieșire pare, dacă nu imposibilă, în orice caz absurdă. Singurătatea se învață, se apropie cu trudă și nu fără dureri. Cunosc un om care a știut să fie uneori atât de singur, chiar când eram lângă el, încât vedeam cum dispare în nimbul propriei sale fapturi și cum îi cresc pe umeri aripi de înger și auzeam cum își ascultă gândurile.

.....Și într'o zi când veți merge pe stradă, un tânăr pe care de multe ori l-ați întâlnit în parcuri sau în amurguri, va trece cu un tovarăș pe lângă dumneavoastră. Niciodată n'ați schimbat cu el un cuvânt, dar el totuși va scoate pălăria și-o să vă salute. Iar când tovarășul o să-l întrebe pe cine a salutat, tânărul va răspunde cu glasul venind de departe: „Pe-un om singur !"

Ștefan Baciu

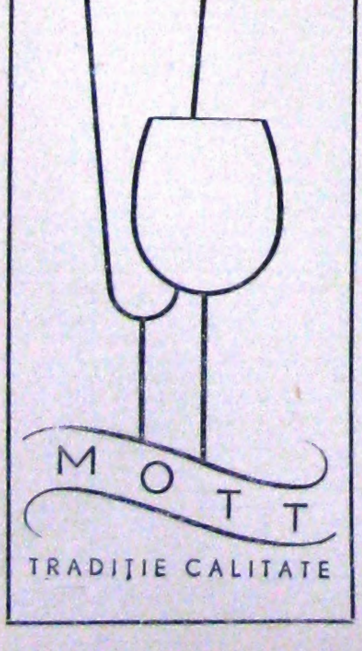

Loteria de Stat

La tragerea din 15 cor., cl. I-a, au ieșit următoarele câștiguri la

OFICIUL DE VÂNZARE

GHEORGHE STĂNOIU

Lei 1 MILION	Anexă No. 325.600 S. I.		
Lei 1 MILION	Matcă No. 23288 S. I.		
400.000	No. 14.887 S. I.	**400.000**	No. 14.887 S. III.
200.000	No. 350.315 S. I.	**200.000**	No. 174.448 S. III.
50.000	No. 278.808 S. III.	50.000	No. 107.998 S. III
50.000	„ 146.269 S. III.	50.000	„ 57.905 S. III.
50.000	„ 57.905 S.		

și alte numeroase câștiguri

Fericiții milionari sunt : Farmacistul Ladislav, funcționari Elena Șiper, Gheorghe Sidon, Andraș Damian din Timișoara și Natalia D. din București

PERESC

I.

Luându-mă de braț și ducându-mă spre un grup, care se găsea la o masă, într'un restaurant afară din oraș, Perescochin a spus, adresându-se tuturor și, în acelaș timp nimănui :

— Domnilor, dați-mi voie să vă prezint pe Petre Supov, omul pe care unii dintre dv. ați dorit atât de mult să-l cunoașteți și care a vrăjit, acum un an, întreg orașul Milano.

— Milano ? a întrebat nedumerită o doamnă tânără și frumoasă.

— Da, Milano. E cântărețul Petre Supov, un bariton unic în toată Europa.

Toți m'au privit curioși și mi-au întins un scaun.

— Ascultă, — i-am șoptit, când atenția noilor mei cunoscuți a fost absorbită de apariția unei franțuzoaice pe scenă. Dece i-ai minții cu atâta nerușinare că sunt cântăreț ? N'am fost niciodată la Milano și, în general, vocea mea aduce cu strigătul unei cămile.

Perescochin mi-a răspuns tot în șoaptă :

— Tu nu înțelegi nimic. Dacă le-aș fi spus că ești un oarecare Petre Supov și nimic mai mult, toată lumea te-ar fi privit chiorîș, ca pe un om inutil. Eu însă i-am zăpăcit în așa fel, încât nici pân'acum nu și-au venit în fire. Înțelegi ? Trebuia să-i zăpăcesc.

— Dar ce-i cu „unii dintre ei, cari au dorit să mă cunoască" ?

— Unii ? Asta nu-i grav. Să nu fie toți. Dacă însă am spus „unii", fiecare va crede că e vorba despre altul. Ai înțeles ? Trebuia să-i zăpăcesc.

— Te rog să nu zăpăcești pe nimeni cu persoana mea, — l-am rugat eu. Dacă mă roagă să le cânt, ce mă fac ?

În aceeaș clipă, doamna cea tânără mi-a spus :

— Cred că ne veți face plăcerea să auzim minunata dv. voce ? Am fi fericiți.

— Ddeee... am răspuns, uitându-mă trist la Perescochin.

— Poftim ?

— Spun că poimâine am să... Mezza core, cum spun italienii.. Să vă cânt. Mia-mia...

— Dece să ne amânați ? Putem să trecem chiar acum într'un separeu. Acolo e un pian destul de bun. Vă acompaniază dirijorul orchestrei, în pauză. Mai ales că e italian și cunoaște repertoriul țării sale.

Perescochin s'a întors, ca și cum l-ar fi înțepat cineva.

— Cum ? Îl rugați să cânte ? Nu, nu, nu! Pentru nimic în lume!

— Dar dece ?...

— Îi citesc în ochi că e gata să cânte, dar nu-l las. Alaltăeri a avut amigdalită. Știți dv. ce ar însemna pentru un cântăreț să cânte acum ? Știți ce instrument delicat e vocea omenească ? Peste câteva zile va putea să cânte. Eu însumi îl voi acompania.

— Cântați la pian ?

— De fapt, eu... A propos, domnilor, ați izbutit să vă procurați lojă la spectacolul acela faimos ?

— Închipuește-ți că ne-am procurat, — s'a înjurat soțul frumoasei doamne. Cu mare greutate, dar am găsit. De fapt, spectacolul în sine e un spanac, dar actul al doilea ! Toată lumea se duce pentru actul al doilea. Vii și d-ta ?

— Am avut un bilet în rândul al doilea, dar l-am dat unei doamne. Vedeți, eu aș putea să nu mă duc, dar mi-i milă de prietenul meu Supov ! A venit în capitală numai pentru câteva zile și să nu poată vedea acest spectacol extraordinar !

— Da, e păcat, — a spus un tânăr cu părul lins și cu nasul lung.

— Și ar vrea mult... a șoptit Perescochin, cu durere în glas.

L-am lovit sub masă cu genunchiul, dar el, fără să-mi dea atenție și privind pe doamna cea frumoasă în ochi, a subliniat semnificativ :

— Dar nu va putea. Mi-e milă de el. E o ironie a soartei : un om, care vrăjește mulțimea, nu poate primi porția lui de vrajă...

— Păcat că suntem cinci în lojă, — a spus doamna cea tânără, probabil posesoarea lojii. Eu cu bărbatul meu, Vova (tânărul cu părul lins și cu nasul lung), Sofia Petrovna (o bătrână slabă, care se găsea printre noi) și Caleria Maximovna (a doua doamnă tânără, care se găsea tot printre noi).

— Sunteți cinci ? a întrebat Perescochin, mușcându-și buzele. Asta n'are importanță. El ar sta în picioare în spatele dv., numai să vadă spectacolul !

— Dacă d. Supov n'are nimic împotriva faptului că.... a îngânat nehotărîtă posesoarea lojii.

Lovindu-mă cu cotul, Perescochin a răspuns vesel și viu :

— Firește, firește ! Noi vom sta încetișor în picioare, în spatele dv. în timpul actului al doilea și vom dispărea tot atât de încet. Vă foarte mulțumim.

Posesoarea lojii deschisese gura, ca să spună, probabil, că, de fapt, fusese vorba numai de mine. Dar, după cum a deschis-o, a și închis-o. Doamna cea tânără a tăcut, iar noi ne-am ridicat și ne-am luat bună seara.

II.

— Spune-mi, te rog, — l-am întrebat aspru pe Perescochin, după ce ne-am urcat în trăsură, — pentru ce m'ai prezentat acestor oameni, pentru ce m'ai scos bariton și, în general, pentru ce ai jucat toată comedia asta ?

— Crezi că-i atât de ușor să vezi acest spectacol ? Dece n'ai încercat singur ?

— Dar nici nu te-am rugat. Pot să mă lipsesc de el.

— Tu poți să te lipsești, dar eu nu pot.

— Va să zică, ai avut grijă de tine ?

De... Firește că și de tine, — a dat mărinimos din umeri Perescochin. Dacă, bine înțeles, vrei să mergi ?

— Dragă... Fără să mai vorbesc de sistemul acesta urît de a te băga într'o lojă străină, nu pot să sufăr lojile. Doamnele se așează totdeauna în față, iar bărbatul trebue să privească peste umerii lor, ca un pușcăriaș pe ferestruica celulei, ca să vadă pe scenă un picior sau colțul pălăriei primadonei.

— Ai dreptate, — a aprobat Perescochin. Nici eu nu pot să sufăr lojile. Dar, liniștește-te : vom vedea bine toată scena.

— Ce înseamnă asta ? Doar n'ai să fii atât de obraznic, încât să te așezi în față, lăsând cucoanele să stea în picioare, în spatele nostru ?

— Liniștește-ți inima. Nimeni n'are să stea în picioare, în spatele nostru și, în general, totul are să fie bine. Ai încredere în mine. Mergem ?

Am râs.

— De fapt, întrucât m'au invitat pe mine, nu pe tine, cred că am să mă duc. Iar tu fă cum vrei.

— N'ai grijă de mine.

În adevăr, n'aveam motive să mă îngrijesc de Perescochin.

În seara aceea, el mi-a apărut într'o lumină nouă și neașteptată.

Omul e ca un briliant : nu poți să știi niciodată din ce latură și în ce culoare va scânteia.

III.

Am intrat în lojă cu zece minute înainte de începerea spectaco-

ORGANIZAREA VIEȚII

Despoliticianizarea țării, prin hotărîrea regală care inaugurează o nouă eră în viața românească, duce în chip firesc la despoliticianizarea universității, a profesorilor și studenților. Dacă în ceeace privește profesiunile liberale, politicianismul n'a izbutit să-și arate efectele deletere decât la suprafață, adică în manifestarea lor socială, în schimb, în viața universitară, el ducea inexorabil la alternarea ei funcțională și organică. Să ne explicăm. Un medic, un inginer, un avocat, manifestându-se în viața politică după normele acelei mentalități defuncte, profesiunea lor nu suferă prea mult, deoarece ea se bucură oarecum de o autonomie funcțională care o face imună pentru influențele dăunătoare din afară. Politicianismul universitar este cu totul altceva. In primul rând, fiindcă profesoratul nu este o funcțiune ca oricare alta și studența deasemenea. Poți fi profesor și om politic. Am putea aduce aici exemplificări strălucite. Dar nu poți fi profesor demagog și farseur, căci atunci nu mai ești profesor, căci profesoratul implică în primul rând integritate intelectuală și morală. Pentru studențime iarăși, evadarea din universitate pentru cluburi și trepădușia electorală, echivalează cu însăși sinuciderea ei. Ucenicia laborioasă a vieții universitare, cu severitățile și constrângerile ei, este o asceză necesară pentru studentul de azi, care va fi creatorul și conducătorul de mâine. Nu este condamnabilă aderența la realitate, la viață, la frământările sociale ; e condamnabilă numai aderența la o anumită mentalitate care și-a bătut joc de ele.

Hotărîrea regală pune capăt unei stări de lucruri care începuse să se permanentizeze și deschide larg poarta unor deslegări noui care vor trebui să vină neîntârziat.

Universitatea este creatoare și răspânditoare de cultură, deopotrivă. In acest spirit și în mod activ și practic, va trebui concepută noua organizare.

Fiii risipitori, studenții, se întorc astăzi, de pe meleaguri străine, la casa părintească. In cinstea lor va trebui tăiat vițelul cel mai gras și pregătit pentru deget, inelul de logodnă cu spiritul.

Pentru a putea să creeze și a se pregăti pentru creațiunile viitoare, profesorii și studenții vor trebui puși în condițiuni favorabile de cultură, condițiuni materiale și spirituale. Pentru aceasta va trebui ca mai întâiu să fie îngropată cât mai adânc țara lui Fănică Luca și țara mucenicei lui Eminescu.

Condițiunile materiale sunt cele mai vitrege. „Coborîți studenții din mansarde" — s'a strigat de atâtea ori în presă. Strigătul s'a pierdut în pustiu și studenții au rămas mai departe în cocioabele lor cu visuri și tuberculoză. Cămine încăpătoare higienice, confortabile și — de ce nu ? — luxoase, vor trebui să ia ființă. Lumina electrică, parchetul, baia, nu mai sunt un lux astăzi. Cantine gratuite deasemenea pentru studenții săraci. Nimeni nu poate trăi cu mai puțin de 3000 lei lunar. Taxele universitare sunt insuportabil de mari. S'a zis că sunt mai mici decât la cele mai multe universități străine. Dar nu se poate compara starea financiară a unui student român cu a unui student englez sau francez de pildă.

Câtă vreme nu mai sunt luate de profesori, taxele de examene nu-și mai au nici un rost.

Dați studenților să mănânce, dați-le adăpost sau dați-le măcar putința să-și câștige singuri o existență omenească și abia după aceea trimeteți-i la carte.

La carte, da, dar în ce condiții ? Aici se pune grava problemă a bibliotecilor universitare. Domnii cari n'au scris un singur rând în viața lor sau măcar unul bun, se pregătesc să acuze pe profesorul nostru universitar că nu creează, că nu scrie, că nu tipărește. O mulțime de profesori universitari și tineri intelectuali așteaptă ani întregi ca să-și poată tipări o lucrare sau să și-o pună la punct cu ultimele cercetări streine în domeniul lor.

Și sunt puțini cei cari își pot permite o călătorie de studii în streinătate, pentru a se putea pune la curent în marile centre culturale de acolo. Condițiile de muncă științifică pentru intelectualul român, sunt dintre cele mai ingrate. Bibliotecile noastre sunt deabia la început. Deși ele n'ar putea ajunge niciodată pe cele din occident, care au o întreagă istorie în urma lor, lucrul va putea fi făcut de-acum încolo. Nu se poate concepe bibliotecă de specialitate care să nu cuprindă tot ce interesează acel domeniu, ori unde ar apare : enciclopedii, colecții, reviste, etc. Căci oricât te-ai bizui pe munca și interpretările proprii, niciodată nu vei putea realiza ceva de integrală valabilitate, dacă nu vei ține seamă de ceeace au descoperit alții, de concluziile studiilor lor.

Deci dați mai întâiu universităților instrumentele indispensabile de lucru și abia după aceea veți putea pretinde responsabilitățile necesare.

Fiecare Facultate are nevoe de un organ de expresie al ei în care să i se oglindească întreaga activitate culturală. Acesta este revista. Revistele acestea, în afară de cele de o prea exclusivă specialitate, ca de pildă matematicile, limbile vechi, etc., pot câștiga aderența unei cât mai largi pături de cititori din afară de universitate. Dar aceasta numai dacă ar fi organizate cum trebue, lucru care se poate realiza cu ușurință, dacă s'ar bucura de un mai larg

COCHIN

de ARCADIE AVERCENCO

lului, dar toți se și găseau la locurile lor.

Cum am presupus, s'a și întâmplat: în față stăteau în rând trei doamne, în spate, în spațiile dintre capetele și umerii lor, erau doi bărbați, iar eu și Perescochin urma să stăm în picioare, în fund de tot...

— Vezi? am șoptit supărat prietenului meu.

Fără să-mi dea atenție, acesta s'a aplecat spre prietena posesoarei lojii și a întrebat-o în șoaptă:

— Caleria Maximova, soțul dv. nu vine?

— Nu, a rămas acasă.

— Aha! Iată dece Maria Sergheevna mi-a spus... Dar, nu trebuia să vă spun asta.

Caleria Maximovna s'a întors brusc spre Perescochin.

— Ce este? Ce-i cu Maria Sergheevna? Ce ai început să-mi spui despre ea?

— Nu-i nimic. Nu mă întrebați, Caleria Maximovna, pentrucă n'am să vă spun nici un cuvânt.

— Ba ai să-mi spui, a îngânat tânăra femeie, răsucindu-se pe scaun și simțind că-i vin lacrimi în ochi. Dece nu vrei să-mi spui?

— Ce anume?

— Uite asta... cu privire la Maria Sergheevna.

— Am crezut că știți... Dar, firește că nu veți da atenție acestui fapt!... Am văzut azi pe Maria Sergheevna și ea mi-a spus că se duce astă seară la dv. Când i-am comunicat că sunteți la teatru, m'a privit ciudat și mi-a răspuns că știe. Nu pot s'o sufăr. E intrigantă, ușuratică și se agață de gâtul tuturor bărbaților.

Caleria Maximovna s'a întors spre posesoarea lojii. Amândouă doamnele au început să vorbească în șoaptă, cu energie.

— Ce este? a întrebat soțul.

— Caleria trebue să se ducă acasă, — a spus alarmată posesoarea lojii. Și-a adus aminte că... Du-te, dragă... Înțeleg, înțeleg...

Caleria s'a sculat și a plecat, iar tânărul cu părul lins s'a așezat pe locul ei.

Perescochin s'a așezat, la rândul său, pe locul tânărului cu părul lins și a intrat în vorbă cu bătrâna Sofia Petrovna.

— Cunoașteți pe Vasa Vasilieva Capliuhina?

— Nu, mamă. Dar dece?

— Au prădat-o eri. I-au furat titluri în valoare de 6.000. Mi-am adus aminte de furtul acesta, pentrucă și dv., mi se pare, vă țineți titlurile acasă.

— Ce tot spui? a bombănit bătrâna. Le țin la bancă, nu acasă.

— Da? Eu am crezut că le țineți acasă. Dar tot n'ați avea dece să vă temeți: doar nu stați singură.

— Cum nu stau singură? Stau singură, mamă. Singură, singurică. Până și servitoarea e tocmită cu ziua.

Da? Curios. Astă seară, când am trecut prin fața casei dv., am văzut lumină la ferestre. Am zărit o umbră deasupra mesei, alta în spatele ei. Ehe, zic, la Sofia Petrovna au venit neamuri... Dar, dece plecați?!

IV.

Soțul posesoarei lojii a trecut pe locul Sofiei Petrovna, care a plecat, iar eu m'am așezat pe locul lui.

— Cunosc pe domnul la care v'ați uitat cu binoclu, — a spus Perescochin posesoarei lojii.

— E Gluzdin. Ei și?

— Nu-i nimic. Mi-am adus aminte că v'am văzut cu el, acum doi ani, la Imatra [1]). Pe atunci, nu erați încă măritată cu Nicolae Paramonâci.

— Suntem căsătoriți de patru ani, — a declarat soțul, întorcându-se pe neașteptate. Care-i Gluzdin? Unde e?

— Zău, de patru ani? Dar eu am crezut că... Unde-i Gluzdin? Uite-l acolo. Se uită tot timpul cu binoclu la loja noastră.

— Dece nu mi-ai vorbit niciodată de Gluzdin? s'a adresat soțul soției, cu glas tremurând.

— N'am avut prilej.

1) Cascadă în Finlanda.

— N'ai avut prilej? Dar acum ai prilej să holbezi ochii la el?

Perescochin a șoptit vesel:

— Te rog, fără scene de gelozie, dragul meu. Aș fi desperat, dacă... datorită mie...

— Nu sunt gelos, — a scârțâit soțul, care se întunecase într'o clipă.

— Ai dreptate. Faptul că stimata Ana Vladimirovna a fost cu Gluzdin la Imatra nu dovedește nimic. Dacă ar fi să dăm importanță fiecărui fapt, atunci și călătoria d-tale la Moscova, în același compartiment cu artista Nilova...

— Nilova?!! a gemut soția...

Soțul a întrerupt-o repede:

— Spune-mi, te rog, ce fel de om e Gluzdin?

— Ce este? l-a întrebat liniștit Perescochin.

— Nici eu nu sunt geloasă, — a spus cu lacrimi în ochi Ana Vladimirovna, ridicându-se, — dar mă indignează minciuna. Eu l-am condus la gară, când pleca la Moscova, — s'a adresat ea lui Perescochin, — și l-am întrebat, cine mai e în compartimentul lui. Închipuește-ți ce mi-a răspuns: „un preot". Să ici o artistă drept un preot!!

Dar, puică... Era întuneric... Asemănarea de pieptenături.

— Da? Era întuneric?! După câte știu eu, la clasa întâia e totdeauna foarte multă lumină. Întunericul îl faci numai atunci când îl vrei!! Afară de aceasta, eu... eu... Nu mai pot!! Condumă... Trebue să-ți spun ceva...

— Draga mea, acum se ridică cortina...

— Crezi că îmi arde de cortină acuma? Mergi cu mine?! Sau trebue să plec singură?...

V.

Ședeam câteși trei lângă bariera lojii: Perescochin, tânărul cu părul lins și cu nasul lung și eu.

Ne simțeam destul de comod, dar Perescochin nu se mai putea opri.

— Catia e aici, — a spus cu un ton intim tânărului cu părul lins.

— Nu mai spune! s'a alarmat tânărul. Cum, s'a întors?

— Cum să nu? De eri. A aflat că vii la spectacol și a spus: îi cer eu socoteală pentru tot ce mi-a făcut! Eu, zice, îi fac scandal în public.

Văzând că tânărul cu părul lins se încăpățânează să rămână pe poziție, a tăcut, apoi a adăogat indiferent:

— Ascunde ceva în mason. Sentințele de achitare, ce se dau mereu femeilor acuzate că aruncă cu vitriol în ochi, au încurajat tot mulțimea. Fiecare femeie crede că i se va ierta. E revoltător.

— Catia știe că sunt în loja aceasta?

— Eu nu i-am spus. Totuși, nu te sfătuesc să stai în văzul tuturor.

— Bine, bine... eu... schimb locul.

Cortina s'a ridicat. Ne-am rezemat liniștiți cu coatele de bariera spațioasei loji și ne-am îndreptat privirile spre scenă...

Din rușește de **R. Donici**

UNIVERSITARE

concurs din partea statului, concurs pe care îl cere imperios momentul actual. Cursurile pentru studenți se vând la prețuri exorbitante. Un profesor, care nu ține să-și impună cu de-a sila lucrările studenților lor, se aventurează pur și simplu când se încumetă să-și publice o lucrare. Tezele de licență și doctorat — echivalează cu prețul a câtorva hectare de pământ sau perechi de boi buni, pe care nu-i are oricine.

In afară de aceasta, e nevoe ca studenții să se cunoască cât mai bine între dânșii. Numărul lor mare nu îngădue acest lucru care se poate realiza atât de bine pe calea scrisului. Fiecare universitate trebue să-și aibă ziarul ei, intitulat simplu: „Curier universitar". Se pot publica acolo articole, fragmente de studii, reportagii asupra vieții din universitățile streine, informații culturale, comunicate universitare, etc.

Tinerele talente vor trebui să-și facă ucenicia aici. Ziarul acesta ar fi un fel de școală — până să avem și noi o academie de jurnalistică — în care își vor forma aducația profesională gazetarii de mai târziu. Ideea aceasta este cât se poate de binevenită, mai ales că, după câte am auzit, prin noua lege a presei va fi impus tuturor gazetarilor titlul de licențiat.

Lucrurile acestea, pe care le-am indicat până acum, ar fi imposibil de realizat în condițiile actuale.

S'ar putea însă realiza în felul următor: Fiecare centru universitar să-și aibă editura sa proprie, susținută de stat. Statul să fie posesorul lor, fără a constitui din ele o sursă de venituri, ca un monopol oarecare. In felul acesta, condițiile de valorificare ale muncii universitare ar fi o problemă mai dinainte rezolvată. Până ce se vor putea realiza aceste deziderate, propunem un lucru mult mai lesnicios. Editura Fundațiilor Culturale Regale se află în momentul de față în fruntea ofensivei de culturalizare a țării. Excelente lucrări de doctorat se publică cu extraordinare sacrificii. Multe din aceste lucrări, în afară de valoarea lor în specialitate, prezintă o valoare de cultură generală care va putea fi foarte bine îmbrățișată de Editura regală. Comitetul profesoral al fiecărei facultăți își va da avizul asupra lucrărilor ce merită să fie editate, aviz ce va trebui să fie luat în considerație de conducătorii editurii.

Despre alte nevoi ale vieții universitare — rândurile aceste sunt doar simple sugestii pentru o mai bună organizare ce nu va întârzia să vină — vom scrie cu alt prilej.

Horia Nițulescu

ULTIMA OARĂ...

Ultima oară, spre omul părăsit,
Ce luptă, pe culmile gândului său,
A venit mireasma văilor, el a băut
Ultimul strop, cum noaptea bea
Vanturile; a stat în picioare și a băut, a băut
In genunchi încodată. Pe zarea lui
Plină de pietre, valea cerului moartă
A căzut. Stelele reci nu primesc
Daruri aduse de mâini omenești...

Fără svon, ele trec prin auz,
Cum o față în lacrimi....

CA PASĂRI CE STAU...

Ca pasări ce stau în marile clopote,
Uneleva în neștiute clopotniți,
Adesea prin muzicale neliniști,
Stârnite'n diminețile clare,
Și 'năbușite în sboruri,
Privești,
Cum își scriu minunatele spaime, alături de turnuri...
. . . . . .
Tot astfel, când muzica lor ne cuprinde,
Nu mai putem să rămânem în inimi...

Din „Rainer Maria Rilke"
Trad. de **George Fonea**

Revista presei externe

L'Action Française

Săptămâna trecută a fost cea mai emoţonantă din anul acesta. Războiul din Spania şi cel din China au trecut aproape în uitare. Acum iarăşi cad pe planul secund preparativele de apropiere anglo-italiene şi englo-germane, care nu ştiu când şi în ce condiţiuni vor mai avea loc. Procesele dela Moscova, înnăbuşite în sânge, rămân de amintit pentru mai târziu, căci destinul nu uită să se răzbune niciodată.

Incorporarea Austriei la Germania este un eveniment atât de uriaş şi care rezervă atâtea surprize pentru viitor, încât, deşi era aşteptat să survină dintr'un moment în altul a pus în uimire lumea întreagă. Deocamdată aşteptăm să se limpezească apele, pentru a vedea ce fel de concluziuni putem trage dintr'însul.

Indepărtarea Franţei de Italia este faptul care a facilitat această extraordinară ascensiune a Germaniei, scrie Charles Maurras. In faţa unui front comun al ţărilor latine. Germania s'ar fi aflat în imposibilitate de a-şi pune în aplicare planurile grandioase de expansiune pangermanistă. Politica lui Hitler se află pe linia celei preconizate de Bismark, Wilhelm al II-lea, şi Stresemann. Ştim ce înseamnă expansiune pangermanistă : luarea în stăpânire a Europei Centrale echivalează cu „perspectiva grandioasă a Alpilor, a mării, a orientului". Totul se petrece ca şi când războiul şi victoria aliaţilor n'ar fi avut loc. „Planul *Mitteleuropa* care nu isbutise prin ultimatumul dat regelui Serbiei, reuşeşte prin ultimatumul dat cancelarului austriac.

❖

Presa elveţiană se arată foarte alarmată de „gestul" cancelarului Hitler. *Gazette de Lausanne* scrie că soarta Elveţiei este strâns legată de cea a Austriei. Expansiunea germanismului accentuată prin hitlerism, a fost şi va fi mereu preludiul unui războiu viitor.

❖

Germanismul a înţeles foarte bine — scrie Ch. Maurras — că avea un inamic ireductibil în romano-catolicism. Alipirea Vienei de Berlin înseamnă reducerea credinţei catolice la mitologismul german. Ceeace n'a putut face Carol cel Mare, limitat în acţiunea lui de morala catolică, va putea face de-acum încolo Hitler, bizuindu-se pe mitul tenebros al sângelui germanic.

❖

Naţionaliştii spanioli îşi continuă ofensiva biruitoare. In două zile au fost cuceriţi 2000 km. pătraţi. Pe frontul Aragon bătălia este în toiu. Trupele generalului Yago înaintează vertiginos spre mare. Liberarea Spaniei este aproape.

Neue Freie Presse

Intrarea cancelarului Hitler în Linz a avut loc într'un entuziasm indescriptibil. Balcoanele caselor, instituţiile, pieţele publice, erau pavoazate cu drapele cu svastică, încât se zice că nu s'a găsit în oraş destulă stofă pentru a confecţiona steagurile necesare, mii, zeci de mii, ca într'o piesă istorică grandioasă montare. 80.000 de oameni au ovaţionat pe Hitler la Linz „mit stürmischem Jubel". Cuvintele „Ein Führer, ein Volk, ein Reich" (un Führer, un popor, un imperiu) erau pe buzele tuturora. „In istoria milenară a oraşului Linz, intrarea Cancelarului Hitler rămâne un eveniment fără egal".

❖

Rectorul universităţii din Viena, *Dr. Ernst Späth* şi senatul universitar, au trimis următoarea telegramă Cancelarului federal, *Dr. Seyss Inquart:* „Universitatea din Viena, la avantpost al culturii germane, vă felicită pentru primirea conducerii şi vă roagă, pe D-voastră şi pe colaboratorii înaltului guvern, să fiţi asigurat de ataşamentul şi credinţa ei.

❖

La întâlnirea coloanelor militare austriace cu cele italiene la graniţa dintre cele două ţări, comandantul austriac salută pe cel italian şi-l asigură de sentimentele camaradereşti care animă armata austriacă cu privire la cea italiană, ca expresie a raporturilor politice dintre cele două ţări.

In răspunsul său, comandantul italian îşi manifestă admiraţia pentru marea armată germană şi pentru poporul german, unit într'o mare unitate istorică.

❖

Germania şi Austria trăesc zile de mare sărbătoare naţională. Toate oraşele sunt pavoazate ca pentru paradă. In portul de războiu, Kiel, toate navele germane au arborat pe catarguri drapelul cu svastica. In toate bisericile evanghelice din Germania au avut loc Sâmbătă impresionante requiem-uri pentru eroii revoluţiei naţionale. Clopotele au sunat un sfert de ceas în întreaga Germanie. *Horst Wessel* a intrat pe deplin în legendă. In Germania se trăeşte iarăşi mitul cu prospeţimea veacurilor ce au precedat istoria.

❖

Printr'o hotărâre a Cancelarului federal, orice proprietate a mişcării „Frontului patriotic", — despre care s'a mai scris în coloanele acestei reviste — a devenit proprietate a poporului germano-austriac. Mişcarea va fi organizată pe baze noui şi pusă în legătură cu cea naţional socialistă.

Daily Mail

In întrevederea care a avut loc la Londra între *Lord Halifax* şi *von Ribbentrop* s'au discutat următoarele chestiuni: pretenţia colonială a Germaniei, independenţa Austriei (care vedem cum s'a realizat), poziţia Cehoslovaciei în noua conjunctură politică şi mai departe despre atacurile presei engleze împotriva cancelarului Hitler. Precum se vede, o simplă formalitate, concepută de Hitler ca un preambul diplomatic al acţiunii sale în Austria. Politica germană a rămas tot cea a faptului împlinit.

Până în momentul când scrim aceste rânduri nu ne-au parvenit ultimele numere ale ziarului, aşa că nu putem înregistra ecoul pe care anexiunea Austriei l-a avut în presa engleză. Lucrul acesta îl vom face săptămâna viitoare.

Corriere della sera

Joi 10 cor., a avut loc la Roma marele consiliu fascist, ţinut la Palazzo Venezia sub preşedenţa Ducelui. Aceasta este prima reuniune din anul al XVI-lea al erei fasciste. Ministrul de externe, Contele *Galeazzo Ciano* a făcut un amplu expozeu al situaţiunii internaţionale. Ducele a comentat pe alocurea relaţiunea ministrului, pe care marele consiliu l-a aplaudat ca pe un fidel interpret al directivelor Ducelui. Totdeodată marele consiliu a luat în examinare noua lege a Camerii fasciilor şi a corporaţiunilor. Noui şedinţe au fost anunţate pentru zilele următoare.

❖

Colonelul Beck, ministrul de externe al Poloniei, s'a bucurat de o foarte cordială primire în Italia. Sborul pe care l-a făcut în compania Ducelui e interpretat ca un gest de cordială şi puţin comună atenţiune pe care acesta a vrut să o rezerve ministrului Beck.

In cercurile politice polone, această vizită este interpretată ca o confirmare a amiciţiei italo-polone, şi ca un nou impuls al colaborării cordiale dintre cele două ţări pe tărâm politic, economic şi cultural.

In ceeace priveşte evenimentele din Austria, nu găsim niciun comentariu care ar putea să ne intereseze. Faptele singure sunt înregistrate pe larg, ca în orice gazetă care se vrea bine informată. Lipsesc pasagiile din care am putea scoate concluzii semnificative.

★

Studenţii japonezi au trimis un mesagiu de simpatie colegilor lor italieni, în care îşi exprimă simpatia pentru Duce şi politica lui. Se scoate în evidenţă însemnătatea axei Roma-Tokio, în scopul unei susţinute ofensive anticomuniste şi deasemenea aprobarea Italiei pentru acţiunea japoneză în China, de care depinde, spune mesagiul, pacificarea Extremului orient şi succesul luptei anticomuniste.

Prager Presse

O extraordinară impresie a produs în Cehoslovacia intrarea trupelor germane în Austria, socotindu-se deopotrivă ameninţată. In urma declaraţiunilor exprese ale Führerului, turburarea din cercurile politice a început să se potolească deocamdată.

Protestele Angliei şi Franeţi la Berlin nu au fost luate în consideraţie. De unde până aici se credea că Hitler va face jocul Angliei, iată că lucrurile se schimbă pe neaşteptate. Tăcerea Italiei şi intervenţia şovăitoare şi platonică a Franţei şi Angliei în favoarea independenţei Austriei, este defavorabil interpretată în cercurile politice britanice. Lordul Halifax a primit în audienţă pe şeful opoziţiei, *Maiorul Attlee* şi pe *Baronul Frankenstein*, consulul austriac la Londra, cu care s'a întreţinut asupra ultimelor evenimente. Se pare că noua atitudine a Germaniei va influenţa defavorabil negocierile anglo-germane. Cercurile laburiste socotesc necesar ca guvernul, în semn de protest contra intervenţiei germane în Austria, să cheme pe ambasadorul britanic dela Berlin şi să se lase reprezentată numai printr'un însărcinat de afaceri.

❖

Fostul preşedinte al Austriei, *Miklas*, sub presiunea ultimatumului care-i cerea schimbarea guvernului, a spus: „Am fost slab pentru putere şi voiu cădea prin putere, dar nu voiu face ceeace cer dela mine. Nu-mi părăsesc datoriile pe care le-am jurat funcţiunii mele".

❖

Presa sovietică, comentând evenimentele din Austria, acuză de slăbiciune democraţiile europene, care prin atitudine şovăelnică au facilitat accesul lui Hitler în Europa centrală. Rusia sovietică nu va mai accepta ajutorul nimănui din afară.

Candide

Găsim următoarele informaţii luate din presa sovietică: Jumătate din generalii cari au judecat pe Tucacevschy au fost arestaţi la rândul lor. Viitorul proces va fi cel al mareşalului **Egorov**, al generalilor **Dybenko** şi **Belov** şi al ofiţerilor din statul lor major. Armata sovietică este în continuă dizolvaţie, deoarece Stalin procedează sistematic la „lichidarea" vechilor cadre militare şi înlocuirea lor cu tineri ofiţeri fără pregătire serioasă, mulţi din ei provenind din simpli soldaţi. Criteriul de selecţionare şi promovare a noilor comandanţi este — după „Partynoie Stroitelstvo", organul Comitetului executiv al partidului — fidelitatea faţă de Stalin.

Doi aviatori sovietici au fugit recent în Estonia de teama G. P. U.-ului.

Din cei **18.000** ofiţeri cari contau la începutul anului trecut în circumscripţiile militare Kiev şi Minsk, **9742** au fost scoşi din armată şi închişi sau împuşcaţi. 60% din regimentele aparţinând acestor circumscripţiuni sunt comandate de căpitani şi chiar de locotenenţi.

Din cei **4000** ofiţeri, cât număra la începutul lui 1937 garnizoana din Moscova, **2984** au fost împuşcaţi sau se găsesc în închisoare.

Industria sovietică a suferit aceeaşi soartă ca şi armata. 75% din directorii de uzine din Moscova şi Leningrad au fost arestaţi în ultimele luni.

Lucruri cari par a fi inspirat sarcasticul articol al lui **Pierre Gaxotte**, — „Les caves du Kremelin".

„JE SUIS PARTOUT" presintă doamnei Tabouis şi domnilor Emile Buré şi Géraud (zis Pertinax, dela Echo de Paris) profundele sale condoleanţe pentru moartea prietenilor lor dragi Rakovschy, Boukharine şi Krestinsky.

Völkischer Beobachter

Intrarea lui Hitler în **Braunau**, oraşul său natal, este ceva de povestе. Drapelul cu svastică fâlfâie pretutindeni, chiar deasupra bisericilor. Muzici militare, aclamaţii, entuziasm indescriptibil, şi totdeodată, înlăcrimată recolegere atunci când cancelarul se închină la mormântul mamei sale.

Ziarul anunţă cu litere de-o schioapă: „Intrarea triumfală a Führerului în Austria" — Cu steagurile fluturând peste graniţe, regimentele germane mărşăluesc sub entuziasmul tumultos al Austriei germane.

*

Ministrul Reichului, Dr. Goebbels, a citit Sâmbătă la ora 12 proclamaţia Führerului, transmisă de toate posturile de radio germane. In ea, justifică anexiunea Austriei, ţară pe al cărei tragic destin l-a trăit cu durere întreaga Germanie, şi numeşte pe soldaţii germani „salvatori din adâncă nevoe".

*

In timpul absenţei sale din Germania, cancelarul Hitler va fi reprezentat de mareşalul **Goering**.

H. N.

Cronica literară

DESPRE DOI POEȚI TINERI

E deosebit de reconfortant să vorbești despre cartea unui poet crescut ca o mlădiță nouă din trupul vechi și totuși proaspăt al marilor teme poetice. Și e mai ales reconfortant în această clipă când un bine venit examen al poeziei tinere pare a nu anunța rezultate prea strălucite. Dificultățile pe cari le întâmpinăm atunci când încercăm să concentrăm un grup de 13 poeți în jurul unei teme date (dragoste sau Dumnezeu) demonstrează înfiorător de elocvent sărăcia de esențe a poeziei noastre tinere. Cei mai mulți răspund că n'au asemenea poezii, alții că sunt gata să le facă într'un termen anumit, alții în sfârșit că ar prefera ciclul despre toamnă sau despre moarte. Nu ne închipuiam să fie atât de greu să aduni într'un elan unitar efortul către frumos al unei generații și nici nu bănuiam sub zgomotoasele ei aparențe o dezolantă sărăcie, acoperită de imagini strălucitoare și de bravade formale, însă goală de sensuri adânci. Nădăjduesc, împreună cu prietenii mei, că această încercare de a reabilita marile teme ale poeziei și de a readuce versul în marea dragoste a unui public pe care l-a îndepărtat tocmai evadarea din esențial, se va termina cu un îndoit succes.

„Intunecatul April" cartea d-lui Emil Botta, despre care regret că n'am putut scrie până acum, oferă spectacolul înviorător al revenirii la poezie. E aproape o carte cu subiect, un subiect sumbru și întunecat, care purcede uneori din crepuscularele pasiuni pentru moarte ale romantismului. Fiecare poemă e o glossă pentru moarte și din fiecare se ridică sumbră și totuși în acord cu tinerețea poetului, o ciudată înclinare de a contopi primăvara vieții, în fiecare act al ei, cu prezența veșnică a morții. Ce armonios se îmbină poezia cu moartea în aceste versuri pline de o turburătoare muzicalitate:

„Cine e acest posac
tolănit în hamac ?
E un magnific poet
care și-a exilat viața într'un carnet.

Spune-mi în șoaptă cine-i jupâniță
căreia îi tace pururea gurița?
Asta e sora morții
care ne adună după ce ne desparte.

Sau în aceste cadențe obsedante desprinse dintr'unul din poemele cele mai perfect realizate:

„Printre oglinzi, la ora cinci, am să [cobor,]
în haine negre, cu ochii stinși, zâm- [bind ușor".]
(„Ceai")

Viața e trăită și reprodusă apoi în vers pe un ton de frivolitate disprețuitoare, care lasă totuși liberă viziunea poetului către tragedia destinului omenesc, croit în timp, conștient de moartea care sună în trecerea fiecărei clipe.

Ascultă atent! Auzi un fluierat?
E un rest din trenul care a luat totul [acum o mie de ani].
Și un uruit prelung nu-ți sapă [urechea ?]
E viața unui bălat care se plimbă pe [sub castani.]
(„Vizita" IV)

Păcat că uneori ritmul cedează în fața prozaicului, oferind aspecte de banalitate jurnalistică. Cerul e dezabuzat, vocea de pușlama, civilii cu admirabilă carieră, etc. Însă atmosfera cărții compensează în deajuns aceste defecte formale. Pluteste pe fiecare pagină amprenta bolnavă a lui Edgar Poe („Miss Anabel, miss Anabel, nu mai fâlfâi negrul drapel") și o sete de moarte intelectualizată în miniaturi de un farmec deosebit de personal. Printre cele mai realizate poeme ale volumului citez: „Remember", „Ceai", „A fost un mister", „Proverb I", „Toma Necredinciosul", „Toamna 1934", „Confidență" și „Perspectiva tragică", sub unghiul unitar al căreea se întregește problematica întreagă a poeziei d-lui Emil Botta, luminează un destin poetic rar și deschide pentru viitor siguranța calmă a unei desăvârșiri pe aceeași linie.

De o structură exact opusă „Intunecatului April" e cartea d-lui Teofil Lianu, „Curcubeu peste țară". Adânc influențate de ritmul și sensibilitatea poeziei populare, poemele d-lui Lianu aduc o muzicalitate întregită parcă și refăcută în parte în retorta de ritmică și imagini a d-lor Ion Barbu și Radu Gyr.

„La întoarceri de livezi
Fiecare pom un stup
De lumină și se rup
Ceruri peste ierburi verzi".

Mitologia populară trăiește în această poezie cu aceeași prospețime și varietate originară.

„După vad cu apa 'n cercuri
E bordeiul sfintei Mercuri,
După munți cu paltini tineri
E bordeiul sfintei Vineri.
După codrul somnului,
Casa Maicii Domnului".

Ciclul întâi al volumului are astfel o nuanță de continuitate și lectură, nestingherită de lipsa titlurilor, se urmează dintr'odată până la capăt. E fără îndoială aici prezența unei frumuseți care te silește să o urmărești și să cauți în fiecare strofă bucuria nouă a unei descoperiri.

Insăși continuitatea lecturii desvălue însă unele repetiri cari devin în cele din urmă supărătoare ca acel „măi" care revine foarte deseori dând poeziei un primitivism de chiuitură care nu i se potrivește.

Cred că e caracteristică poeziei d-lui Teofil Lianu bogăția surprinzătoare de imagini, care în ciuda monotoniei temelor și a ritmului, menține mereu treaz interesul și plăcerea lecturii.

Citez dintr'un poem care mi se pare semnificativ în această privință:

„Toamnă, sunet de tălăngi
Și răchiți cu zarea 'n crengi...
. . . . . .
Funigei de lună, pod
Dela Vodă la norod;
Dela vamă, l'altă vamă,
Codru, Dunăre de-aramă".

Mai puțin reușite sunt distihurile din cartea doua, un fel de cimilituri, nici în deajuns de închegate ca să poată fi numite poesie și nici destul de precise ca să fie ghicitori. Iată de pildă (citez la întâmplare) definiția curcubeului:

„Depe sat pe sat,
Brâu de cer vârgat".

Altele însă conțin un dinamism scos în relief de plasticitatea ritmului popular și reușesc să redea adevărate miniaturi vii, ca acest „haiduc" versificat:

„Când prind fagii ceru 'n poală,
Umple codru de răscoală".

sau

„Peste măguri neumblate
Duce 'n veac singurătate".

(„Cerbul")

Trebue relevată ca o adevărată originalitate și neobișnuită mucenicie, atitudinea față de poesie a d-lui prof. I. E. Torouțiu care scoate din teascurile editurii sale asemenea poeți cu asemenea cărți. Sunt fapte pe cari nicio laudă nu le poate prețui în întregime.

Vintilă Horia

Imagini europene

Caracterul poeziei mistice

Vorbind, mai de mult, în paginile revistei noastre despre un poet mistic din sec. XVII-lea, anume Angelus Silesius, încercam pe cât îmi era cu putință să caracterizez esența poeziei mistice. Spuneam, printre altele, că această poesie atât de palpabilă în care poetul de cele mai multe ori este un necunoscut, trebue iubită nu atât pentru forma ei, cât mai ales pentru fondul ei atât de adânc și poate de cele mai multe ori inacceptabil decât celor inițiați. Poetul nu era obsedat de o realizare exterioară a operii, nu era în veșnic conflict cu forma ideilor sale ci, lucrul mare ce-l frământa era să **respecte dogma.** Interesa nespus de mult miezul poemului, nu și realizarea lui estetică.

De-aci, poate, de cele mai multe ori, caracterul plat al poeziei lor. In sufletul poetului există un echilibru atât de perfect pentrucă, în mare **măsură** harul dumnezeesc are întâietate. O inspirație în sens biblic **și mai mult nimic. Nu este o poesie** de mari frământări, de chinuri îndelungi înaintea zorilor verzi ci, una calmă în care poetul își găsește liniștea cea mai înțelegătoare. Afară de Novalis, de Rainer Maria Rilke cari se dosebesc enorm de acești asceți cari prin voia cerului erau și poeți, există un considerabil număr de visători, bolnavi de cer, de singurătățile lui Dumnezeu, de lumina poate, am zice, prea trandafirie a cerului. Dar acești oameni credeau și știau că perfecțiunea nu o pot realiza decât tot prin **ascecă.** Lângă poesie se poate continuu visa dar nu experimenta drama din grădina atât de tristă ce se cheamă Gethsemani.

De aceea, imitând pe Goethe sau Alfred de Musset, putem spune că aceștia scriau așa cum singurătatea cântă numai pentru anumiți oameni. Friedrich Schulze Malzler în cartea sa*) aduce contribuții juste și considerabile pentru înțelegerea acestor mari ai cerului. Autorul ajunge la concluzia că o cultură, dacă nu-și are rădăcinile sale în metafizică, se pierde și nu rezistă timpului.

Cred că este o observație, mai mult, o intuiție perfectă a destinului unei culturi. Nu știu în ce măsură cititorii admit aceasta, dar nu cred că lucrul acesta trebue integral acceptat. Nu e locul și timpul să întreprindem o verificare a celor acceptate de noi; o vom face altă dată mai pe larg. Am găsit la unul din acești poeți colecționați de Schulze anume Franz von Baader, sec. XIX, o poesie intitulată: „Gott und Mensch" în care se descrie nașterea spirituală a omului din Dumnezeu, exemplificând la urmă cele spuse de el printr'o schiță geometrică pe care regret că n'o pot reproduce din cauza spațiului mic. De multe ori găsești lucruri ce te uimesc, forme atât de perfect realizate par'că de cine știe ce artist mare. Sunt lucruri prea orbitoare ale talentului lor când acești asceți realizează exteriorul. Important e să-ți construești armonia ta interioară, să-ți temperezi furtuna gândurilor tale ce vin din alt loc decât din azurul mirositor al cerului. Iată o dorință, poate în clipa cea din urmă a vieții poetului în care se vede toată atitudinea plină de asceză:

„Ach Jesus, lern mich sterben in [meiner Leeben Grund"]
pe care încerc s'o traduc:
„Invață-mă să mor, Iisuse în a spiri- [tului meu esență"]

Sunt în aceste versuri o atât de perfectă intuiție a adevăratei morți nemaiîntâlnită decât pe-alocurea în poemele de largă și suprapământeană viziune ale lui Rilke. Toți acești poeți ai duhului sunt occidentali, în viziunea lor, cu structura lor interioară. Există o poesie de mari esențe din epoca patristică, epoca sfinților făuritori de gânduri dumnezeești și imagini copleșitoare ce sălășluește în tristețea orientului de secole, necunoscută ortodoxiei.

Catolicismul, mai practic în formalismul lui, n'a neglijat poesia liturgică a evului mediu, deși caracterul speculativ și contemplativ al creștinismului, tot în orient își are rădăcinile.

Poate vom avea și noi o antologie, ca să zicem așa, a poeziei mistice ortodoxe. Poate un tânăr cu energie și vocație va începe munca asta formidabilă care nu-i va aduce laude prea mari ca de altfel tuturor cari prin voia lui Dumnezeu nu și a naței se ocupă de spiritualitatea imensă a orientului, căci tot dela răsărit lumina vine.

Ovid Caledoniu

*) Mystische Dichtung aus sieben Jahrhunderten: Leipzig 1925, Insel Verlag.

APRECIERI

A apărut numărul pe Martie al revistei „GANDIREA" cu un sumar într'adevăr neobișnuit. D. ION PETROVICI scrie despre „Determinismul și indeterminismul în lumina criticei filosofice". D. TUDOR VIANU semnează un esseu concentrat și bogat în sugestii originale asupra „Paradoxului poeziei". D. CEZAR PETRESCU adună într'un articol de proporții largi amintirile d-sale despre marele scriitor care a fost Mateiu Caragiale. *D. NICHIFOR CRAINIC se ocupă la cronica mărunță cu ultimul aspect al liricii noastre religioase. D. VINTILA HORIA semnează un esseu despre evoluția spiritului european, iar d. OVIDIU PAPADIMA recenzează la cronica literară ultimele cărți apărute. D. VICTOR PAPILIAN prezintă o nuvelă caracteristică intitulată „Obsesie". Următorii poeți aduc prețioasa lor contribuție: D. CIUREZU, ȘTEFAN BACIU, GEORGE A. PETRE, AUREL MARIN, CONST. SALCIA, RADU BRATEȘ și LUCIAN EMANDI.*

*

Domnul OCTAVIAN NEAMȚU un harnic osârguitor în ogorul nedestelenit încă al sociologiei românești, este un tânăr care, spre deosebire de colegii săi de aceeași vârstă, ținându-se departe de frământările politice sterile, a preferat să muncească, pur și simplu.

Pe lângă rodnica activitate în campania de culturalizare a satelor prin echipele regale studențești, Domnia sa *a publicat o seamă de articole și studii în revistele de specialitate, care îl indică drept un valoros colaborator la marea operă regală. Două broșuri recent tipărite : „Propuneri pentru organizarea muncii obștești în România", extras din revista „Sociologie românească" (numărul 7—8, anul II, Iulie-August 1937) și „Munca socială în România", extras din „Omagiu Profesorului D. Gusti" (Arhiva pentru Știința și Reforma Socială, Anul XIV, 1936, II) sunt două serioase colaborări la limpezirea problemei sociale în țara noastră.*

Constatări și prezentări obiective, sugestii interesante, limpezimea, contribue deopotrivă la valoarea lor și le impun ca lectură necesară pentru intelectualul român.

BLAZONUL ARMATEI

Dintre elementele ce intră în fundamentul spiritual al oştirii, fără îndoială că cel mai important este disciplina. E aşa de important acest element, încât o armată fără disciplină e inconceptibilă. Cu tot progresul pe care l-a luat tehnica în zilele noastre, cu toate cerinţele de modernizare ale armamentului, socot că şi azi accentul cade tot pe disciplină. Ea e blazonul armatelor şi piatra de încercare a ostaşilor. Încercare grea, nespus de grea, fiindcă disciplinat e numai cel care reuşeşte să-şi calce în picioare vanitatea, să ucidă în el pornirile de răzvrătire, să-ţi subordoneze personalitatea, integrându-se într'o lume nouă şi unitară : lumea ordinii. Dar ca să ajungi aci, din pnuct de vedere spiritual, înseamnă să te naşti a doua oară. Să te lupţi cu tine însuţi, cu cel de ieri, să devii altul — nu dintr'un îmbold exterior, ci dintr'unul interior, adică din proprie convingere, să reuşeşti să faci această transformare sufletească, este, repet, un act nespus de anevoios. Anevoios, dar nu imposibil. Chiar dacă s'ar găsi firi, cărora, structural, le este imposibil să adere la disciplină, ele sunt aşa de rare, încât excepţia lor nu sdruncină afirmaţia de mai sus. Mai totdeauna astfel de firi sunt genii. Baldensperger vede în ele nişte inadaptabili uriaşi, meniti totuşi, nu să prefacă principiul disciplinii în praf şi pulbere, ci să-l amplifice în mod magistral. Aşa, până la ascensiunea de împărat, Napoleon n'a făcut altceva decât să lupte din răsputeri contra stărilor politice şi sociale de atunci. A fost adică un răzvrătit. Nu s'a supus nimănui, decât doar Patriei, pe care se simţia chemat s'o salveze. Intre el şi ea, n'a admis nici un fel de intermediar. Când s'a văzut la locul predestinat, cel dintâiu act pe care l-a dat Napoleon din cancelaria sa, a fost limitarea libertăţii şi intronarea principiului de disciplină, pe care, până a ajunge a-l confirma şi a-l ridica la rangul de întâie datorie, îşi permisese totuşi să-l calce... Dar omul care semna atari acte, deşi anterior le dezisese cu propriile-i fapte, purta pe frunte mirul celor aleşi. Şi astfel de oameni sunt puţini, şi apar la intervale destul de mari : unul la o sută sau două de ani... Intrebuinţând o expresie biblică ,ei vin „nu să strice, ci să îndrepte legea".

Rămâne deci stabilit că aderenţa la actul de disciplină e posibilă pentru toţi inşii normali.

In România, spre deosebire de alte ţări, desăvârşirea spiritului de ordine revine exclusiv armatei. Intr'adevăr, până la majorat, tinerii au prea puţine prilejuri să cunoasca disciplina. In familie, datorită unui curios sentimentalism, părinţii acordă copiilor prea multă libertate. Efectul e îndeajuns de cunoscut: el stă în aşa zisul fenomen al „criminalilor precoci", în realitate copii greşit educaţi, care devin asasini odioşi, ici — pentru banii unchiului, dincolo — pentru mamodelele de aur ale bunicii, sau, de cele mai multe ori, ei jefuesc avutul propiilor lor părinţi, cărora le sucesc gâtul la spate, vârindu-i la cazan spre verificarea nu ştiu căror acţiuni şi reacţiuni chimice... Şcoala primară, şi chiar şi cea secundară, datorită unor cauze pe care nu e locul să le discut aci, ajută prea puţin la formarea caracterelor. Ultimul moment de îndreptare şi de modelare, îl constitue stagiul militar. Dacă nici de data asta nu se vor îndrepta, aşa vor rămâne toată viaţa. Un tineret fără caracter, e însă aistoric. Deaceea în formarea spiritului naţional, anii de armată constitue momentul crucial. Căci, să fim bine înţeleşi : pentru majoritatea tinerilor dela noi — fiindcă nu toţi trec prin şcoli superioare — unde şi când se va mai ivi un moment aşa de prielnic ?

In altă ordine de idei, cultura şi armata nu se pot separa, şi azi e pe deplin lămurit că una fără de cealaltă nu pot progresa. Popoarele care au avut din primele clipe o doctrină militară şi o forţă armată, au progresat din plin, lăsând la distanţă pe cele de o vârstă cu ele, dar lipsite de elementul ostăşesc. Slăbirea forţei armate şi destrămarea mitului militar mai de vreme de soroc — ceeace presupune infiltrarea unor agenţi eterogeni — au atras după sine slăbirea şi destrămarea până la imposibilă refacere a spiritualităţii culturale, Decadenţa legiunilor romane e anterioară decadenţii culturii latine. In momentul în care latinul a refuzat să mai fie disciplinat, şi-a semnat şi actul de moarte spirituală.

Am amintit de romani, şi e bine să notăm că în istoria lor mai găsim ceva, care ne priveşte direct. Ne-am obişnuit cu credinţa că disciplina latină e cea ideală. Se uită însă că dacă a fost permanentă, ea nu a fost şi destul de răspândită. Societatea latină conţinea în mijlocul ei o imensă forţă, pe care în loc s'o disciplineze, a neglijat-o, botezând-o ironic „plebe". Legionarii de frunte se recrutau din clasele de sus, şi numai arareori din plebe. Trebue să fii născut cu stea în frunte ca să poţi face saltul istoric pentru a te impune la Roma... Restul rămâneau în umbră. Mai clar : ţăranii latini n'au fost disciplinaţi. Şi nu din cauza lor, ci din cauza unei greşite mentalităţi. Ei bine, prăbuşirea imperiului roman nu se datoreşte poate atât invaziei barbare, cât invaziei ţăranilor latini, care, din instinctivă răsbunare — faţă de neatenţia la care fuseseră supuşi veacuri de-a rândul — au pornit, cot la cot cu hoardele barbare, viforoşi, înainte, spre Tibru, să culce la pământ Cetatea Eternă. Iar „Roma cea neînvinsă", pe ei şi hoardele lui Atila, i-a întâmpinat cu aur !... E cea mai ruşinoasă predare pe care o cunoaşte istoria. Muriseră însă legionarii, pierise disciplina, şi alţii care s'o continue nu mai erau, fiindcă cei ce trebuiau s'o aibă — ţăranii — nu li se îngăduise s'o aibă, şi acum băteau la poartă cu lovituri de moarte.

Indepărtarea prin nimic scuzabilă a masselor dela botezul disciplinii, e un lapsus într'adevăr bizar în istoria unui popor superior, cum au fost latinii. Azi, ea nu mai este cu putinţă şi, acolo unde se mai practică, vor răsări în curând mormame de ruine. De un astfel de defect, armata română a fost ferită dela inceput, fiindcă ea primeşte în sânul ei pe toţi cetăţenii, fără osebire de clase. Să fim sinceri şi să recunoaştem că noţiunea aceasta „de toţi cetăţenii" înglobează un număr covârşitor de ţărani. Ei formează grosul, şi de disciplinarea lor depinde, nu numai invincibilitatea armatei, ci împlinirea însăşi a ursitei româneşti. De aceea, încă odată : pentru o ţară ca România, a cărei populaţie e în majoritatea ei ţărănească, pentru o ţară în care libertatea neîngrădită este înmiit mai periculoasă decât robia cea mai neagră, pentru cetăţenii unei astfel de ţări, — amarnic de dezorientaţi politiceşte — anii petrecuţi în armată constitue momentul suprem al formării caracterului lor. De strălucirea lui va depinde ascensiunea culturală a Românilor, fiindcă la baza lumii stă ordinea, şi fără ea nu se poate creea nimic viabil. Ordinea şi limitarea libertăţii — iată condiţiunile fără de care o armată nu poate fi grandioasă.

E foarte adevărat că omul a dorit totdeauna libertatea, şi nu limitarea ei, fără să-şi dea seama că prin asta n'a dorit altceva decât peirea lui. Un tablou de teribilă decădere umană a prezentat Dostoievski în romanele sale, întrunind drept cauză libertatea pe care şi-o asumă eroii săi — eroi ce au existat în carne şi oase : Rascolnicoff din „Crimă şi Pedeapsă" e frate bun cu Kirilov din „Posedaţii" şi cu Ioan din „Fraţii Karamazov" — şi toţi trei au avut milioane de fraţi în Rusia sbuciumată dela sfârşitul secolului al XIX-lea. Profeţia lui Dostoievschi s'a îndeplinit întocmai : bolşevizarea a urmat căile întrevăzute de el cu o exactitate uimitoare. Invierea care va veni, va urma tot profeţiei lui : numai când spiritul de ordine se va pogorî în sufletele ruşilor, lumina va străpunge pânzele întunericului, făcând să înceteze această utopică experienţă, care se întâmplă sub ochii noştri, în dauna a nu mai puţin de o sută milioane de suflete omeneşti.

...Infiltrând spiritul de ierarhie, de jertfă şi de eroism, ţinând trează conştiinţa de neam — armata este şi rămâne pedagogul de seamă al tuturor fiilor unui neam.

Blazonul ei e disciplina, — puterea demiurgică cu care se obţin victorii cât cerurile de mari.

Vladimir Dogaru

ADUNAREA GENERALĂ A S. T. B.

Sâmbătă, 12 Martie a. c., la ora 4 p. m., s'a ţinut în sala atelierelor din şos. Ştefan cel Mare adunarea generală a acţionarilor celei mai importante societăţi de transporturi în comun, din România: „Soc. Comunală a Tramvaielor Bucureşti".

A prezidat d. *Em. Pantazi* înconjurat de d-nii consilieri; de noul director general, d. ing. P. Neamţu şi de d-nii cenzori.

D. preşedinte rosteşte câteva cuvinte de pioasă aducere aminte pentru decedaţii C. Cioranu fost consilier şi ing. G. Filipescu fost director general, ambii dispăruţi în cursul anului 1937.

La sumar ia cuvântul d. avocat G. Elefteriu care în numele şi cu asentimentul tuturor acţionarilor, propune ca având în vedere viaţa de muncă cinstită şi de sacrificiu a inginerului Filipescu, mort la biroul lui de lucru în timpul serviciului, societatea să construiască pentru văduva Filipescu şi cei patru copii un imobil pe bucata de teren ce a putut să-şi cumpere din munca lui fostul director general. Iar până atunci să fie îngăduită a locui în imobilul societăţii în care a locuit ing. Filipescu.

In entuziasmul întregii adunări, consiliul aprobă propunerea.

D. Elefteriu mai aduce în discuţie şi chestia abonamentelor acţionarilor, cerând să li se îngădue călătoria şi pe autobuze.

Răspunde d. preşed. Pantazi că S. T. B. are şi un scop de profilaxie socială şi că Poliţia, Jandarmeria şi alte instituţii, sunt indrituite la concursul societăţii. Acţionarul are compensaţia capitalului său în dividendul care i se dă; pentru rest este client ca oricare cetăţean. Şi totuşi mai are avantagii care merg până la gratuitatea călătoriilor pentru ei şi pentru familia lor pe toate tramvaiele.

Se ratifică cooptarea în consiliu a d-lor Mircea Djuvara, Manolescu-Strunga, General Condiescu şi C. Dimitriu.

D. Elefteriu propune ca în conformitate cu noua Constituţie, d. Dimitriu să demisioneze ori din Parlament, ori din societate.

D. Dimitriu răspunde că încă nu a fost definitivat ca senator de drept.

Intr'o atmosferă de perfectă înţelegere, adunarea generală s'a terminat mai repede şi mai de vreme ca ori când.

Spicuind Darea de Seamă pe anul expirat, constatăm în primul rând că la S. T. B. s'a făcut o foarte chibzuită gospodărie. Inlăturându-se piedica pe care o puneau exploatările individuale de autobuze cari nu plăteau nici una din dările societăţii, ca taxa pe călător, redevenţă din beneficiu, repararea pavajelor şi curăţatul zăpezii, S. T. B. a putut să-şi desvolte un program de realizări occidentale care fac cinste ţării noastre.

LINII ŞI TRASEE

In cursul anului 1937, s'au coordonat şi s'au extins reţelele de tramvae şi mai ales de autobuse satisfăcând populaţia până în colţurile cele mai depărtate ale comunelor suburbane.

Construcţii noui de linii de tramvae, în legătură cu noul plan de sistematizare al Capitalei, au mărit reţeaua de circulaţie până la 93.169 m. linii în exploatare pe străzi şi 10731 m. linii pe străzile de acces, ateliere şi depouri, adică un total de 103.900 m. linii de tramvae.

In ce priveşte autobuzele, traseele au suferit numeroase modificări impuse de noua orientare a circulaţiei, prelungindu-se şi înfiinţându-se linii noui pentru a oferi publicului cât mai multe probabilităţi de circulaţie.

MATERIAL RULANT

S'au transformat în vagoane motor şi ultimele 7 remorci Simmering şi fiindcă parcul de vagoane a devenit insuficient, societatea a comandat 100 vagoane remorci noui, care vor fi predate în cursul anului 1938.

Numărul autobuzelor de călători la inceputul anului 1937 era de 392. La sfârşitul acelui an ele erau 530 şi fiindcă s'au dovedit insuficiente, societatea a mai comandat încă 100 autobuze Renault din cele de 62 de locuri.

EXPLOATAREA

In cursul anului 1937 numărul vagoanelor a crescut cu 17; al km. parcurşi, cu 443.679; al călătorilor cu 34.607.869.

Autobuzele au parcurs 28 milioane 27.253 km. şi au transportat 69.655.945 de călători; cu 45.859.474 călători mai mulţi de cât în 1936.

ACCIDENTE

Au sporit şi ele dar nu în raport direct cu numărul tramvaielor şi autobuzelor.

In 1937 s'au produs 5718 accidente cu vehicule şi 852 de persoane. Din cele cu vehicule, 3605 s'au întâmplat în circulaţia tramvaelor şi 2113 în circulaţia autobuzelor.

Din accidentele de persoane, 528 s'au produs în circulaţia tramvaielor şi 325 în a autobuzelor. După felul lor, au fost: 308 la urcări şi coboriri; 421 surprinşi pe linie şi 123 la ciocniri cu alte vehicule.

După consecinţe: 766 răniţi uşor; 64 răniţi grav şi 32 cazuri mortale, redus simţitor faţă de 1936.

PROGRAM DE VIITOR

In anul curent S. T. B. îşi propune să soluţioneze chestiunea aglomeraţiei la orele de începerea şi întreruperea cursurilor şcolare, a serviciilor din instituţiile publice şi particulare, etc.

In acest scop a comandat 200 de autobuze şi 100 vagoane remorci cu cari se va mări numărul locurilor în orele şi pe liniile de mare aglomeraţie.

Remizele şi garajele devenind neîncăpătoare, S. T. B. va face noi construcţii pe terenuri ce se vor cumpăra.

Tot în anul curent S. T. B. va construi unele porţiuni de linii de tramvaie pe arterele de circulaţie intensă.

Arată urcări la toate capitolele importante şi cari formează activul societăţii. El se încheie cu un beneficiu ne de 44.055.318, acordând un dividend de 11% la capitalul de 225.000.000 lei.

L.

Note, polemici, înfierări

Care au fost garanțiile Austriei

Reproducem mai jos cele două documente diplomatice privitoare la garanția independenței fostului stat austriac.

ARTICOLUL 88 DIN TRACTATUL DELA SAINT-GERMAIN

„Independența Austriei este inalienabilă fără consimțământul Consiliului Societății Națiunilor. In consecință, Austria se angajează să se abțină dacă nu are consimțământul zisului Consiliu, dela orice act de natură a compromite independența sa, direct sau indirect și pe orice cale ar fi, în mod special și până la admiterea sa ca membru al Societății Națiunilor, pe cale de participațiune la afacerile unei alte Puteri".

Cu prilejul ajutorării financiare și economice a Austriei în cadrul Ligii, s'a încheiat la Geneva în ziua de 4 Octombrie 1922 următorul

PROTOCOL No. 1

Declarație

„Guvernul Majestăței Sale Britanice, guvernul Republicei Franceze, guvernul Majestății Sale Regelui Italiei și guvernul Republicei Cehoslovace,

De o parte,

In momentul în care ele întreprind să ajute Austria în opera sa de restaurare economică și financiară,

Acționând numai în interesul Austriei și al păcii generale și de acord cu angajamentele pe care le-au luat când au acceptat să devină membri ai Societății Națiunilor,

Declară în mod solemn:

Că vor respecta independența politică, integritatea teritorială și suveranitatea Austriei;

Că nu vor căuta niciun avantaj special sau exclusiv de ordin economic sau financiar de natură a compromite direct sau indirect această independență;

Că se vor obține dela orice acțiune care ar putea să fie contrară spiritului convențiunilor care vor fi stipulate în comun pentru reconstrucția economică și financiară a Austriei sau care ar putea aduce prejudiciu garanțiilor pe care Puterile le vor stipula pentru a salvgarda interesele creditorilor și ale Statelor garante;

Și care în cazul de față, în scopul de a asigura respectul acestor principii de către toate națiunile, se vor adresa, în conformitate cu regulele Pactului Societății Națiunilor, fie în mod individual, fie în mod colectiv, consiliului Societății pentru ca el să avizeze la măsuri de luat și se vor conforma deciziunilor zisului consiliu.

GUVERNUL REPUBLICEI FEDERALE A AUSTRIEI,

De altă parte,

Se angajează, în termenii articolului 88 al Tratatului dela Saint-Germain, să nu-și alieneze independența; se va abține dela orice negociere și dela orice angajament economic sau financiar care ar fi de natură a compromite direct sau indirect această independență.

Acest angajament nu se opune la aceea că Austria păstrează, sub rezerva dispozițiunilor Tractatului dela Saint-Germain, libertatea sa în materie de tarife vamale și de acorduri comerciale sau financiare și, în general, pentru orice ține de regimul său economic sau de relațiunile sale comerciale, fiind înțeles, că ea nu va putea aduce atingere independenței sale economice prin favorizarea unui Stat oarecare, a unui regim special ori avantagii exclusive, de natură a amenința această independență.

Prezentul protocol va rămâne deschis semnăturii tuturor Statelor care vor voi să adere.

Drept care, subsemnații în regulă autorizați în acest scop, au semnat prezenta Declarațiune (Protocol I).

Făcut la Geneva într'un singur exemplar, care va rămâne depus la secretariatul Societății Națiunilor și va fi imediat înregistrat, la 4 Octombrie 1922.

(Semnat) Scipel"

Semnat: Balfour.
„ G. Hanotaux.
„ Imperiali.
„ Kremár.
„ Pospisil.

La acest protocol au aderat Spania și Belgia....

Bronzul dela Telefoane

D. Grigore Filipescu anunță că a decis să-și dizolve „partidul".

Luând această eroică hotărire cu conștiința că săvârșește un act moral și de înalt patriotism, marele bărbat de stat s'a resemnat să prezideze de aci încolo numai jetoanele și tantiemele consiliilor de administrație...

Ziarilă

Ziarul lui Ziarilă scrie cu litere d'o șchioapă:

„Delapidarea va fi socotită drept crimă"!

Isbucnirea entuziastă a lui Șeicaru are un substrat, fără îndoială, de o

reală sinceritate, căci dând o importanță capitală delapidării, legiuitorul a uitat de data aceasta să se ocupe și de șantaj...

„Viitorul"

„Viitorul" scrie cu litere cât gherlanii, un articol în care vrea să ne arate ce au făcut liberalii pentru agricultură.

Mulțumim, știm: *Bângi* cămătărești.

Victor Crăcănel despre presă

Intr'un articol intitulat „A patra putere din stat" Victor Eftimiu propune „un control cât mai sever al celor ce se strecoară în presă".

Da, da. Un control al albanezilor cu picioarele strâmbe, mai ales...

„Semnalul"

Intr'un articol care tratează despre „Șomajul în presă" unul dintre directorii liberali ai „Semnalului" scrie:

„Suntem, din nefericire, o țară cu un procent întristător de mare de analfabeți. Cifra precisă nu interesează, dar dacă ținem seamă că o impresionantă parte din cei cari descifrează oarecum alfabetul și mărginesc învățătura din clasele primare la silabisiri și la semnătură, — problema aceasta a științei de carte la un aspect tragic".

*

Domnu' director, chiar dacă n'a descoperit nicio virgulă nouă în cugetarea aceasta răsuflată, are dreptate: „suntem o țară cu un procent întristător de analfabeți".

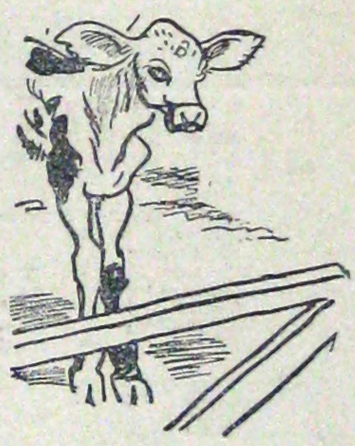

Adevărat! Atât de adevărat și atât de întristător că, uite, chiar în presă, problema capătă un accent dezolant. Sunt ziariști, domnule, ba sunt și directori de ziare, „cari, cum bine zici mata, descifrează oarecum alfabetul și mărginesc învățătura din clasele primare la silabisiri și la semnătură". Da, e just, domnule director. Sunt. Suntem de perfect acord.

Dar unde părerile — am putea zice... doctrinele noastre — se deosebesc, e problema șomajului. Aicea, dați-ne voe, domnule director, noi avem altă opiniune.

Anume că nu poate să fie vorba de șomaj în presă atâta vreme cât ziaristul e obligat să se întrebuințeze la maximum — și în fiecare zi.

Iată, în momentul acesta mă uit pe fereastra „Semnalului" și mă întreb: cum poți vorbi despre șomaj, când dumneata însuți ești atât de acaparat, încât te vezi constrâns să scrii chiar cu picioarele?

Să nu exagerăm, domnule director!...

Ce ne lipsește

Se aude că primăria Capitalei ar intenționa să ne aducă în cadrul „Lunei Bucureștilor" minunea dela Dresda: omul de sticlă.

...mai bine ni l-ar aduce în vremurile astea pe cellalt: pe omul de caracter!...

Pentru d. ministru al Apărării Naționale

Depozitarul nostru din Gherla ne înștiințează că în ziua de 10 Martie i-a fost confiscat din depozit pachetul în care noi i-am expediat revista „Sfarmă Piatră". Confiscarea a fost operată de către delegații autorităților militare, odată cu alte publicații „subversive".

Revista noastră, înainte de a intra în tipar, merge la cenzură și se supune cu resemnare tuturor rigorilor regimului excepțional. N'a contravenit niciodată regulelor cenzurii și, timp de trei ani, conduita ei corectă n'a primit nici un avertisment din partea d-lui colonel Hotineanu. Atunci, pe ce temei este confiscată de domnii dela Gherla?

Supunem cazul organelor superioare ale cenzurii și rugăm respectuoși pe d. ministru al Apărării Naționale, d. general Antonescu, să tempereze excesivitatea de zel a acestor subalterni ai d-sale, cărora li se cere cel puțin discernământ.

D. Tașcă vine din lună...

Intr'o conferință ținută la Dalles, d. Gh. Tașcă s'a declarat partizan hotărît al securității colective.

După discursul patetic din Camera Comunelor, în care d. Chamberlain a arătat că Anglia nu se mai poate bizui pe acest vis amăgitor, singurul om care se mai încăpățâna să creadă în securitatea aceasta, era Negusul.

Acum, spre consolarea fostului împărat abisinian, mai e unul: d. Tașcă...

Grigorie Cristescu tradus în fața forurilor universitare

Cum normal era, forurile în drept, adică Ministerul Instrucțiunii și Rectoratul Universității din București, s'au sesizat de campania noastră împotriva profesorului Gr. Cristescu, și au cerut să se procedeze la verificarea acuzațiilor noastre de plagiat.

Așteptăm mersul firesc al lucrărilor, care nu poate fi decât cel prevăzut de noi.

Colonel Gh. Băgulescu

D. col. Gh. Băgulescu, autorul romanului de mare succes „Suflet japonez" lucrează de doi ani la o Istorie a Japoniei.

„Suflet japonez" care a fost tradus la Tokio în limbile franceză și engleză, este întâmpinat cu entusiasm de întreaga critică literară niponă.

Aceste două versiuni care au luat drumul Europei și Americelor — le-am văzut în fotografie — sunt de o splendidă eleganță pe care n'o egalează decât volumul tipărit de „Universul" în românește.

Expoziție

Pictorul George Sârbu deschide Joi 17 Martie a. c. Expoziția sa de pictură în sala Dalles din b-dul I. C. Brătianu, cu subiecte din delta Dunării, desemnând viața pescarilor în piesagele fermecătoare ale bălților noastre.

Din cauza abundenței de material, suntem nevoiți să amânăm continuarea traducerii catehismului salazarian pentru numărul viitor.

ABONAMENTE LA REVISTA
SFARMA--PIATRA
Lei 300 pe an, 175 pe 6 luni

Sfarmă-piatră

LEI 6. — Anul IV, Nr. 119
Joi 17 Martie 1938
Director: AL. GREGORIAN

Redacția și Administrația
Str. Sărindar, 16. — Sectorul I
Telefon: 3-76.05

PROCESUL „BLOCULUI DREPTIȘTILOR ȘI TROTZKIȘTILOR" DELA MOSCOVA

— N'or fi vinovați acești oameni și de moartea lui Lenin?
— Mai încet... dacă tovarășul Stalin te va auzi, va da ordin ca toți să fie... achitați.

(După „Poslednia Novosti" — Paris)

Protectorul păcii...

(Il travasso delle idee)

STATUL EBRAIC VA AVEA UN PREMIU LITERAR

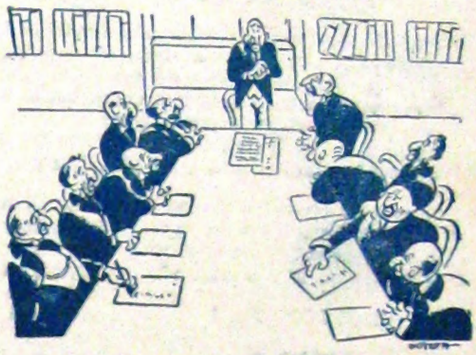

...— Dar cine va încasa dobânda banilor până la decernarea lui?

VANZATORUL AMBULANT IN PALESTINA

— Douăzeci de vederi din deșert, două lire!...
— Iar nu se vede nimic!...
— Păi nici în deșert nu se vede nimic!

... Și pe pământ pace
Și între oameni bună învoire...

(Travasso delle idee)

PUNCT DE VEDERE

NEVASTA SENATORULUI. — Evident, campania ta pentru repopularea Franței e foarte interesantă. Numai că — nu e așa cheri? — această chestiune e mai curând de resortul... Camerei?

(Il Travaso)

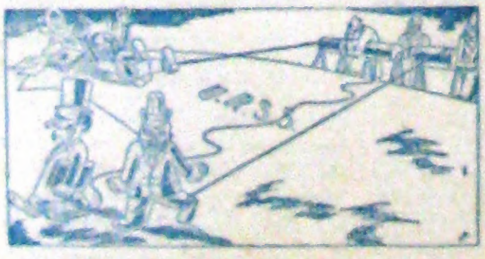

Ca să fie mai siguri de ei...

(Guerin Meschino)

— Scuzați, îmi puteți acorda un pașaport pentru Rusia?

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL", BUCUREȘTI, STRADA BREZOIANU, 23—25